

Gemenc

kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
HUDD20032

Natura 2000 fenntartási terve

Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság

2021

A terv készítésében részt vettek:

Dr. Molnár Tamás

Rozner György

Dr. Görföl Tamás

Mórocz Attila

Schmidt Tamás

Sum Szabolcs

Tóth Balázs

Kovács Tibor

DDNPI

Összeállította:

Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság

Tartalom

1. A terület azonosító adatai	5
1.1. Név	5
1.2. Azonosító kód	5
1.3. Kiterjedés	5
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	5
1.4.1. Közösségi jelentőségű jelölő élőhelyek	5
1.4.2. Közösségi jelentőségű jelölő fajok	6
1.5. Érintett települések	7
1.6. Egyéb védettségi kategóriák	8
1.7. Tervezési és egyéb előírások	9
1.7.1. Elfogadott érvényes természetvédelmi kezelési terv	9
1.7.2. Településrendezési eszközök	9
1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek	10
1.7.4. Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek	10
1.7.5. Halgazdálkodási tervek	11
1.7.6. Vízyűjtő gazdálkodási terv	12
1.7.7. Világörökségi kezelési terv vagy tervezet	12
2. Veszélyeztető tényezők	13
2.1. Jelenleg ható tényezők	13
2.2. Kívülről érkező hatások	18
2.3. Jövőbeli potenciális hatások	19
3. Kezelési feladatok meghatározása	20
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	20
3.2. Kezelési javaslatok	21
3.2.1. Élőhelyek kezelése	21
KE-1 Természetes vagy természetszerű erdők	27
KE-2 Dominánsan őshonos fafajú, de nem természetszerű erdők	33
KE-3 Vegyes faállományok	38
KE-4 Dominánsan nem őshonos fafajú erdők	42
KE-5 Gyepek	46
KE-6 Duna folyó és mellékágai	50
KE-7 Holtágak	53
KE-8 Vizes élőhelyek	56
KE-9 Egyéb területek	59
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés	62
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	62
3.2.4. Kutatás, monitorozás	64
3.2.5. Mellékletek	65
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében	90
3.3.1. Agrártámogatások	90
3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer	90

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer	92
3.3.2. Pályázatok	93
3.3.3. Egyéb.....	93
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja.....	94
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	94
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	95
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel.....	97
4. Natura 2000 fenntartási tervet jóváhagyó nyilatkozat.....	105

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Gemenc kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

1.2. Azonosító kód

HUDD20032

1.3. Kiterjedés

20 704,09 hektár

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Közösségi jelentőségű jelölő élőhelyek

A jelölő fajok felsorolásánál a Natura 2000 terület hivatalos adatlapjának (*Standard Data Form - SDF*) 2019-ben érvényben lévő változatát vettük alapul.

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése
*91E0	Puhafás ligeterdő, éger- és kőrisligetek, láperdők
91F0	Keményfás ligeterdők
3130	Törpekákás iszapnövényzet
3150	Eutróf sekély tavak és holtmedrek hínárja
3270	Ártéri ruderalis magaskórós folyómeder növényzet
6440	Ártéri mocsárrétek

*kiemelt jelentőségű élőhelytípus

Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű élőhelytípusok

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése
6430	Üde, tápanyaggazdag magaskórósok

1.4.2. Közösségi jelentőségű jelölő fajok

A jelölő élőhelyek és állat- és növényfajok felsorolásánál a Natura2000 terület adatlapjának (Standard Data Form) 2019. évben érvényben levő állapotát vettük alapul.

- nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
- nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)
- díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*)
- balin (*Aspius aspius*)
- vágó csík (*Cobitis taenia*)
- halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*)
- széles durbins (*Gymnocephalus baloni*)
- selymes durbins (*Gymnocephalus schraetzer*)
- réti csík (*Misgurnus fossilis*)
- magyar bucó (*Zingel zingel*)
- dunai ingola (*Eudontomyzon spp*)
- vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
- dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*)
- mocsári teknős (*Emys orbicularis*)
- vidra (*Lutra lutra*)
- európai hód (*Castor fiber*)
- nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*)
- tavi denevér (*Myotis dasycneme*)
- kúszó zeller (*Apium repens*)
- molnárgörény (*Mustela eversmannii*)
- nagyfülű denevér (*Myotis bechsteinii*) (a felmérések során nem került elő, a terület nem tipikus élőhelye a fajnak.)
- garda (*Pelecus cultratus*)
- lápi póc (*Umbra krameri*) (a felmérések során nem került elő, a területen nincs tipikus élőhelye a fajnak.)

Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű fajok

- apró fillércsiga (*Anisus vorticulus*)
- nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)
- skarlátbogár (*Cucujus cinnabarinus*)
- gyászscincér (*Morimus funereus*)
- szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*)
- leánykancér (*Rutilus pigus*)

1.5. Érintett települések

Település	Megye	Érintett terület		A település területének érintettsége (%)
		Ha	%	
Baja	Bács-Kiskun	5420,56	26,14	30,35
Báta	Tolna	2827,4	13,63	43,58
Bátmonostor	Bács-Kiskun	25,75	0,12	0,68
Bogyiszló	Tolna	1863,1	8,98	33,56
Decs	Tolna	2306,85	11,12	24,36
Dunafalva	Bács-Kiskun	37,93	0,18	0,65
Érsekcsanád	Bács-Kiskun	1364,55	6,58	23,41
Fadd	Tolna	455,78	2,20	6,75
Fajsz	Bács-Kiskun	714,25	3,44	22,33
Ócsény	Tolna	3095,25	14,92	42,65
Pörböly	Tolna	351,42	1,70	31,64
Sárpilis	Tolna	7,72	0,04	0,36
Sükösd	Bács-Kiskun	222,54	1,07	2,36
Szekszárd	Tolna	379,11	1,83	3,94
Szeremle	Bács-Kiskun	797,76	3,85	23,04
Tolna-Mözs	Tolna	870,23	4,20	12,17

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

1.6. Egyéb védeltségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Átfedés (ha)	Átfedés (%)	Kapcsolódó jogszabály
Országos jelentőségű védett természeti terület	-	Duna-Dráva Nemzeti Park	17 828,33	85,96	7/1996. (IV. 17.) KTM rendelet
Országos jelentőségű védett természeti terület	305/TT/06	Kapszeg-tó TT	157,06	0,76	28/2006. (V. 22.) KvVM rendelet
Erdőrezervátum		Buvat Keszeges-tó			4/2000. (III. 24.) KvVM rendelet
Erdőrezervátum		Dél-Veránka Sasfok			4/2000. (III. 24.) KvVM rendelet
Erdőrezervátum		Kádár-sziget			4/2000. (III. 24.) KvVM rendelet
Különleges madárvédelmi terület	HUDD100003	Gemenc	19624,02	94,78	275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet
Országos ökológiai hálózat magterülete	MT	-	18 807,80	90,68	2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről
Országos ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezete	OF	-	1 689,61	8,15	2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről
Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete		-	20432,9	98,69	9/2019. (VI. 14.) MVM rendelet
Ramsari terület	-	Gemenc	17 955,83	86,58	Egyezmény a nemzetközi jelentőségű vizes területekről, különösen, mint a vízimadarak tartózkodási helyéről (1971. II. 2., Ramsar)
MAB Bioszféra rezervátum	BR	Mura-Dráva-Duna Bioszféra Rezervátum	18720.5	90,41	-

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Elfogadott érvényes természetvédelmi kezelési terv

Az érintett védett természeti területre nincs kihirdetve kezelési terv.

1.7.2. Településrendezési eszközök

Baja, Településfejlesztési koncepció 157/2002 (V. 16.) képviselőtestületi határozat

Baja Város Helyi Építési Szabályzata és Szabályozási terve 8/2008 (II. 29.) önkormányzati rendelet

Báta község helyi építési szabályzata 2/2019. (III.14.) önkormányzati rendelet

Báta község településképi rendelete 5/2018. (X.25.) önkormányzati rendelet

Bátmonostor község helyi építési szabályzata 13/2002. (IX.18.) önkormányzati rendelet

Bogyiszló, Helyi építési szabályzat 3/2015. (III. 6.) önkormányzati rendelet

Decs, Helyi építési szabályzat és Szabályozási terv 12/2012. (V. 3.) önkormányzati rendelet

Dunafalva község helyi építési szabályzata 3/2018. (III.6) önkormányzati rendelet

Dunafalva község településképi rendelete 13/2017. (XII.28.) önkormányzati rendelet

Érsekcsanád, Településfejlesztési koncepció 216/2016. (IX.26.) képviselőtestületi határozat

Érsekcsanád, Helyi építési szabályzat és Szabályozási terv 5/2017. (IV.28.) önkormányzati rendelet

Érsekcsanád, településszerkezeti terv 91/2017. (IV.27.) képviselőtestületi határozat

Fadd, Helyi építési szabályzat és Szabályozási terv 12/2017. (VIII. 29.) önkormányzati rendelet

Fajsz, Helyi építési szabályzat és Szabályozási terv 2/2016. (I.28.) önkormányzati rendelet

Fajsz, településszerkezeti terv 3/2016. (I.28.) képviselőtestületi határozat

Őcsény, Helyi építési szabályzat és Szabályozási terv 8/2010 (III.12.) önkormányzati rendelet

Őcsény, Településfejlesztési koncepció, 114/2009 (IX.02.) önkormányzati határozat

Pörboly, rendezési terv (Helyi építési szabályzat, Szabályozási terv és Településszerkezeti terv) 9/2005 (XII. 2.) önkormányzati rendelet

Pörboly, Településfejlesztési koncepció, 68/2018. (VIII. 27.) képviselőtestületi határozat

Sárpilis, Településfejlesztési koncepció 2/2003 (I.28.) képviselőtestületi határozat

Sárpilis Helyi építési szabályzat és Szabályozási terv 7/2008 (IV.30.) önkormányzati rendelet

Sükösd, Helyi építési szabályzat 14/2012. (XII. 15.) önkormányzati rendelet

Sükösd, településszerkezeti terv 134/2012. (XII. 12.) képviselőtestületi határozat

Sükösd Településfejlesztési koncepció 91/2012. (VIII. 29.) képviselőtestületi határozat

Szekszárd, Helyi építési szabályzat és Szabályozási terv 8/2004. (III. 1.) önkormányzati rendelet

Szekszárd, településszerkezeti terv 36/2004. (II.26.) képviselőtestületi határozat

Szekszárd, Településfejlesztési koncepció 251/2002 (XII.19.) képviselőtestületi határozat

Szeremle, Helyi építési szabályzat és Szabályozási terv 11/2014. (XII. 22.) önkormányzati rendelet

Szeremle, településszerkezeti terv 115/2014. (XII. 15) képviselőtestületi határozat

Tolna, Településfejlesztési koncepció 62/2004.(03.29.) önkormányzati határozat

Tolna, Helyi építési szabályzat és Szabályozási terv 26/2010. (XI.26.) rend. önkormányzati rendelet

Tolna, településszerkezeti terv 62/2004.(03.29.) képviselőtestületi határozat

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

A terület a Bajai, a Gemenci és az Alsó-Duna-menti erdőtervezési körzetbe tartozik.

Bajai körzet: A tervezési terület Bács-Kiskun megyei szakaszára az erdőterv rendelet alapján a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága által kiadott, Bajai Körzet, körzeti erdőterv vonatkozik, mely 2022. 12. 31-ig érvényes (ügyiratszám: 05137/2012).

Gemenci körzet Tolna megyei szakaszára az erdőterv rendelet alapján a Gemenci erdőtervezési körzet körzeti erdőterve vonatkozik, mely 2021. 12. 31.-ig érvényes (ügyiratszám: 7035/2010).

Alsó-Dunamenti körzet: Alsó-Duna menti körzet.erdőtervezése 2020-ban indult, jelen terv elfogadásakor még nem zárult le.

1.7.4. Tájégségi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek

Vadgazdálkodási tájgségeek (VGTE) a területen:

neve: Illancs-bugaci VGTE

kódszáma: 303

érintett területe: 710,3 ha; 3,4%

Tájgségi vadgazdálkodási terv: 11/2018 (VII.3.) AM rendelet

neve: Gemenc VGTE

kódszáma: 409

érintett területe: 19986,8 ha; 96,5%

Tájgségi vadgazdálkodási terv: 10/2018 (VII.3.) AM rendelet

neve: Dél-baranyai ártéri VGTE

kódszáma: 407

érintett területe: 6,9 ha; 0,1%

Tájgségi vadgazdálkodási terv: 10/2018 (VII.3.) AM rendelet

Vadászatra jogosultak:

	azonosító:	tájgség:
Gemenc Zrt. (Baja):	451250,	409
Báta Dunamenti Vt. (Báta):	451950,	409
Keskenyi Földtulajdonosi Vt. (Pörbölly):	451850,	409

Decsi Vt. (Decs):	451750,	409
Szekszárdi Aranyfürt Vt. (Szekszárd):	451650,	409
Tolnai-Fácánkerti Vt. (Tolna-Mözs):	451550,	409
Bogyiszlói Dunagyöngye Vt. (Bogyiszló):	451150,	409
Gerjeni GE-FA Vt. (Gerjen):	451050,	409
Széchenyi Zsigmon Vt. (Bátmonostor)	608350	303
Fajsz-Miske Egyesült Vt.	605950	303
Gemenc Zrt.	505010	407

Vadgazdálkodási üzemtervek jóváhagyó határozatainak száma:

Gemenc Zrt: TO-04H/39/194-2/2019

Báta Dunamente Vt. - TO-04H/39/139-2/2019

Decsi Vt. - TO-041H/39/55-3/2019

Szekszárdi Aranyfürt Vt. - TO-04H/39/7-2/2019

Tolnai-Fácánkerti Vt. - TO-04H/39/110-3/2019

Bogyiszlói Dunagyöngye Vt. - TO-04H/39/67-5/2019

Gerjeni GE-FA Vt. - TO-04H/39/106-4/2019

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

A vonatkozó jogszabályi rendelkezések alapján halgazdálkodási vízterület az a vízfolyás vagy állóvíz, amely jellegének megváltoztatása nélkül időszakosan vagy állandóan alkalmas a hal életfeltételeinek biztosítására, ide nem értve a haltermelési létesítményt. Az ilyen vízterületeken, jogszerű horgászati tevékenységet állami horgászjegy és a hozzátartozó fogási napló birtokában végezhet a horgász, kivéve, ha más jogszabály (pl. Tvt.) alapján az adott vízterületen a horgászat nem megengedett tevékenység.

A halgazdálkodásra jogosult köteles 5 évre szóló halgazdálkodási tervet készíteni minden olyan nyilvántartott halgazdálkodási vízterületre, amelyre nézve területi jegyet ad ki, vagy amelyen horgászati célú haltermelést végez. A halgazdálkodási tervet a halgazdálkodási hatóság hagyja jóvá.

víztest	halgazdálkodásra jogosult	víztérkód
Sió (0-58 fkm)	TOHOSZ	17-003-1-1
Fadd-Dombori Holt-Duna	Faddi Sport Horgász Egyesület	17-019-1-5
Tolnai Felső Holtág	Tolnai Horgász Egyesület	17-020-1-5
Tolnai Alsó Holtág	Tolnai Dunáért Egyesület	17-021-1-5
Bogyiszlói-Duna	Bogyiszlói Horgász Egyesület	17-023-1-5
Keselyűsi Holt-Sió	TOHOSZ	17-024-1-1
Forgó-tó	Gemenc Zrt.	17-025-1-1
Sárosalja	Gemenc Zrt.	17-026-1-1

Decsi Nagy-Holt-Duna	Gemenc Zrt.	17-027-1-1
Decsi Kis-Holt-Duna	Gemenc Zrt.	17-028-1-1
Taplósi-Duna	DDNPI, Tolnai Önkorm.	17-029-1-3
Keszeges-tó	Bátai Horgász Egyesület	17-030-1-1
Mély-gödör	Bátai Horgász Egyesület	17-031-1-1
Szekszárd-Báta csatorna	területi eng. nincs kiadva	17-032-1-1
Baja Gemenc vízrendszer	Gemenc Zrt., DDNPI	03-006-1-1
Bátmonostori Fás-Duna	BÁCSHOSZ	03-007-1-1
Duna (1465-1493 fkm)	BÁCSHOSZ	03-092-1-1
Duna (1493-1520 fkm)	TOHOSZ	17-002-1-1

A halgazdálkodási üzemtervek jóváhagyó határozatszámai:

Sárosalja: TO-04H/39/611-10/2017

Forgó-tó: TO-04H/39/610-10/2017

Gemenc vízrendszer: BKH/001/5080-10/2016

1.7.6. Vízyűjtő gazdálkodási terv

A tervezési területre a Víz Keretirányelv Hazai Megvalósítása körében, a Vízyűjtő-gazdálkodási Terv 1-10. Duna-völgyi-főcsatorna alegység, 1-11. Sió alegység, 1-15. Alsó-Duna jobb part alegység és az 1.16. Felső-Bácska alegység terve vonatkozik.

A tervet a Kormány 1155/2016. (III. 31.) határozatával fogadta el. Elérhető a vízügyi honlapon, az alábbi linken:

<http://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149>

1.7.7. Világörökségi kezelési terv vagy tervezet

A tervezési terület nem képezi a világörökség részét, ezért nem készült kezelési terve.

2. Veszélyeztető tényezők

2.1. Jelenleg ható tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Tényező jelentősége (H=nagy M=közepes L=kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
B02	Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrákat is	M	23	Az erdők természetestől eltérő, kedvezőtlen fafajösszetételének és szerkezetének kialakítása és fenntartása, az erdők homogenizálása, a fajkészlet további szegényedése kedvezőtlen a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek szempontjából. <i>Érintett közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek:</i> 91E0 – Puhafás ligeterdők 91F0 – Keményfás ligeterdők díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>), nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>), tavi denevér (<i>Myotis dasycneme</i>), nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>), nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>), gyászscincér (<i>Morimus funereus</i>)
B03	Erdőfelújítás idegenhonos, vagy tájidegen fajokkal vagy azok betelepítése (beleértve az új fajokat és GMO-kat)	H	20	Az idegenhonos fajokból álló erdők a honos fauna számára nem nyújtanak ideális élőhelyet. <i>Érintett közösségi jelentőségű fajok:</i> nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>), tavi denevér (<i>Myotis dasycneme</i>), nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>), nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>), skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>)
B06	Fakitermelés (kivéve tarvágás)	H	23	A rövid idő alatt befejezett felújítóvágások hatásai a tarvágáshoz hasonlóak. A termelés alá vont területek ökológiai léptékben mérve nagyon rövid idő alatt veszítik el szinte teljes fás vegetációjukat. Az élőhely teljes átalakulása, a mikroklimatikus viszonyok évekre történő megváltozása az érzékeny fajok megritkulását, esetenként teljes eltűnését eredményezhetik. Különösen nagy károkat tud okozni az élővilágban, ha a termelés nagyobb összefüggő területen történik, melynek szomszédságában nem található hasonló, megfelelő méretű élőhely, ahová az élőhelyük megszűnésekor az állatok áthúzódhatnak, illetve ahonnan a későbbiekben a letermelt terület fajkészlete repatriálódhatna. <i>Érintett közösségi jelentőségű fajok:</i> 91E0 – Puhafás ligeterdők 91F0 – Keményfás ligeterdők nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>), nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>), skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>), gyászscincér (<i>Morimus funereus</i>),

				nyugati pisedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>)
B07	Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmeléket is	H	23	Az odúlakó állatoknak, az erdőlakó és erdőben vadászó denevérfajoknak, a xilofág fajoknak egyaránt fontos a megfelelő minőségű (honos fajú, lehetőleg nagyobb átmérőjű) és mennyiségű holt faanyag jelenléte az erdőkben. <i>Érintett közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek:</i> 91E0 – Puhafás ligeterdők 91F0 – Keményfás ligeterdők nyugati pisedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>), tavi denevér (<i>Myotis dasycneme</i>), nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>), skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>), nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>)
B08	Idős fák eltávolítása (kivéve a lábonálló vagy fekvő holt fát)	H	5	Az őshonos fafajú erdőkben, gyepekben jelen lévő idős faegyedek eltávolítása megszünteti a nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>), a gyászscincér (<i>Morimus funereus</i>), a skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>), a nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) állományok aktuális élőhelyeit.
B09	Tarvágás	H	23	A tarvágással letermelt területek néhány hét alatt veszítik el szinte teljes fás vegetációjukat. Az élőhely ennyire hirtelen történő teljes átalakulása, a mikroklimatikus viszonyok évekre történő megváltozása az érzékeny fajok megritkulását, esetenként teljes eltűnését eredményezhetik. Különösen nagy károkat tud okozni az élővilágban, ha a termelés nagyobb összefüggő területen történik, melynek szomszédságában nem található hasonló, megfelelő méretű élőhely, ahová az élőhelyük megszűnésekor az állatok áthúzódhatnának, illetve ahonnan a későbbiekben a letermelt terület fajkészlete repatriálódhatna. Több denevérfaj elkerüli a nyílt területeket, ezért a tarvágások során kialakított fátlan területek alkalmatlan lakó- és táplálkozóhelyek számukra. Természetesen a tarvágás, mint a legintenzívebb fahasználati mód, az élőhelyek, szálláshelyek és táplálkozóterületek megszűnésével minden erdei fajt, köztük a terület jelölő fajait is érinti. <i>Érintett közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek:</i> 91E0 – Puhafás ligeterdők 91F0 – Keményfás ligeterdők nyugati pisedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>), tavi denevér (<i>Myotis dasycneme</i>), nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>), nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>), skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>); díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>)
B15	Elöregedett erdők csökkentését célzó erdőkezelés	M	5	A gazdasági szempontból elértéktelenedő erdők természetvédelmi szempontból értékes élőhelyeinek teljes letermelése több közösségi jelentőségű faj életterét is szűkíti.

				Érintett közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek: nyugati piszcedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>), nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>), nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>), skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i> , gyászscincér (<i>Morimus funereus</i>),
E02	Hajózási és komp útvonalak működtetése	M	1,3	A nemzetközi hajózóút 27 dm-es mélységének biztosítása érdekében a Duna főágában több helyen kavics- és fenékkotrás történhet. A kotrással a reofil jelölőfajok szaporodóhelyei szűnhetnek meg. Érintett közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek: balin (<i>Aspius aspius</i>), vágócsík (<i>Cobitis taenia</i>), dunai ingola (<i>Eudontomyzon mariae</i>), halványfoltú küllő (<i>Gobio albipinnatus</i>), széles durbincs (<i>Gymnocephalus baloni</i>), selymes durbincs (<i>Gymnocephalus schraetzer</i>), leánykancér (<i>Rutilus pigus</i>), garda (<i>Pelecus cultratus</i>), német bucó (<i>Zingel streber</i>), magyar bucó (<i>Zingel zingel</i>).
E03	Hajózási és komp útvonalak, valamint horgonyzási infrastruktúra (pl. csatornázás, kotrás)	M	1,3	A nemzetközi hajózóút 27 dm-es mélységének biztosítása érdekében a Duna főágában több helyen kavics- és fenékkotrás történhet. A kotrással a reofil jelölőfajok szaporodóhelyei szűnhetnek meg. Érintett közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek: balin (<i>Aspius aspius</i>), vágócsík (<i>Cobitis taenia</i>), dunai ingola (<i>Eudontomyzon mariae</i>), halványfoltú küllő (<i>Gobio albipinnatus</i>), széles durbincs (<i>Gymnocephalus baloni</i>), selymes durbincs (<i>Gymnocephalus schraetzer</i>), leánykancér (<i>Rutilus pigus</i>), garda (<i>Pelecus cultratus</i>), német bucó (<i>Zingel streber</i>), magyar bucó (<i>Zingel zingel</i>).
F07	Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek (horgászat)	L	10	A széles durbincs (<i>Gymnocephalus baloni</i>), a selymes durbincs (<i>Gymnocephalus schraetzer</i>), és a magyar bucó (<i>Zingel zingel</i>) falánkságánál fogva gyakran mélyre nyeli a horgot, ezáltal a horgászat releváns veszélyeztető tényező e taxonok esetében. Esetenként problémát okozhat a partmenti vegetáció károsítása a horgász helyek kialakítása során. A kúszó zeller (<i>Apium repens</i>) egyetlen apró állománya egy horgásztóként és rekreációs területként hasznosított holtág partján, belterületen található, rendszeresen karbantartott gyepen. Bár a taposást jól tűri, a felázott talajon gépjárművel könnyű kárt okozni az állományban. Mivel élőhelye kedvelt pihenő- és kirándulási hely, a véletlen károsítás (tűzrakás, kijárási, kutyák károkozása ásással stb.), és a területfejlesztési beruházások (kültéri bútorok kihelyezése, sétány karbantartása, infrastruktúra fejlesztés vagy karbantartás stb.) is reális veszélyt jelentenek.
G08	Hal- és vadállomány kezelése	H	100	A területen élő vadállomány többszöröse annak, amennyit a terület eltartóképessége indokol, ezért megakadályozza az erdők természetes felújulását, mely a lágy szárú szint diverzitás csökkenését is okozhatja. A túlzott taposás és a vaddisznók túrása a gyepes

				élőhelyek degradációjához vezethet. <i>Érintett közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek:</i> 91F0 – Keményfás ligeterdők 3130 – Törpekákás iszapnövényzet 6440 – Ártéri mocsárrétek 6510 – Sík- és dombvidéki kaszálórétek mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>); európai hód (<i>Castor fiber</i>), díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>),
I01	Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok	H	50	Az inváziós fajok kiszorítják élőhelyükről az őshonos fajokat. Az inváziós fajok állományai ökológiai szempontból kevésbé jelentenek jó élőhelyet az őshonos állatvilág számára. A gyepterületeken elsősorban a közönséges selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>) terjedése okoz problémát, a mirigyes bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>) főként a vágásterületeken, bolygatott élőhelyeken jelenik meg.
I02	Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)	H	100	Az inváziós fajok kiszorítják élőhelyükről az őshonos fajokat. Az inváziós fajok állományai ökológiai szempontból kevésbé jelentenek jó élőhelyet az őshonos állatvilág számára, rovarviláguk szegényesebb, ezért a rovarokkal táplálkozó más állatok számára is kevésbé megfelelő. A magas aranyvessző, selyemkóró, a tájidegen őszirózsa fajok terjedése pedig a fátlan élőhelyek természetes élővilágát befolyásolja negatívan. A pontokaszpikus gébfajok (<i>Neogobius spp.</i>) gradációja negatív hatást fejthet ki az őshonos, azonos élőhelyen előforduló jelölő fajok ivadékaire. Az állóvízi élőhelyeken főként a fekete törpeharcsa (<i>Ameiurus melas</i>) negatív hatásával számolhatunk. A vízi makroszkópikus gerinctelen fajok között is évről-évre több idegenhonos faj figyelhető meg, melyek az őshonos fajok populációit kiszorítják. Egyes inváziós kártevők természetes ellenségek híján komoly pusztítást végezhetnek a honos fajok állományaiban (pl. várhatóan a tölgy csipkésposloska). <i>Érintett közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek:</i> Valamennyi élőhelytípus, jelölő xilofág fajok és halfajok.
K05	Víztestek fizikai változása	H	20	A folyószabályozás, a kotrások, és az ezek következtében jelentkező mederberágódás, valamint jelentős vízszint- és talajvízszintcsökkenés következtében ritkábbak lettek az elárasztások, a vizes élőhelyek kisebb helyekre szorultak vissza, szárazodik (és ezzel párhuzamosan sokszor gyomosodik) a terület, a holtágak, mellékágak vízutánpótlása kevesebb, átöblítése egyre ritkább. A zátonyok kotrása a főágban kedvezőtlenül befolyásolhatja az ott ívó halak állományát. A tervezési területen fennmaradt mocsári fajok

				populációinak jelentős veszélyeztető tényezője a vízi makrovegetációval gazdagon borított csatornák kotrása. A lágyüledékekkel előfordulhat réticsíkok (<i>Misgurnus fossilis</i>) kiemelése is, így az üledékeltávolítás releváns veszélyeztető tényező. Érintett közösségi jelentőségű élőhelyek: 91E0 – Puhafás ligeterdők 3130 – Törpekákás iszapnövényzet 6430 – Üde, tápanyag gazdag magaskórósok Érintett fajok: balin (<i>Aspius aspius</i>), halványfoltú küllő (<i>Gobio albipinnatus</i>, <i>Gymnocephalus baloni</i>, <i>Gymnocephalus schraetser</i>, apró fillércsiga (<i>Anisus vorticulus</i>)
L01	Természetes abiotikus folyamatok (pl. erózió, feliszapolódás, kiszáradás, elsüllyedés, szikesedés)	H	5	A medermélyülés, a mellékágak elzáródása, holtágak feltöltődése részben mesterséges mederalakítási és szabályozási tevékenységeknek köszönhető, részben természetes folyamat. A még meglévő, értékes élővilággal rendelkező mellékágak és holtágak megőrzése azért fontos feladat, mivel a szabályozások következtében a folyók természetes dinamikája jórészt megszűnt, új mellékágak keletkezése nem várható. A vízben élő és szaporodó fajok számára élőhelyeik átalakulása lokális eltűnésüket okozhatja. Elsősorban a mocsári élőhelyeken élő faunaelemeket veszélyezteti a feliszapolódás és kiszáradás. A klímaváltozás következtében Érintett közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek: 3150 - Eutróf sekély tavak és holtmedrek hínárja szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>), réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>),
L06	Allat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás)	M	5	Komoly veszélyt jelenthet a kőrüspusztulást okozó <i>Hymenoscyphus fraxineus</i> kórokozó gombafaj megjelenése a területen. Érintett közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek: 91F0 – Keményfás ligeterdők
L04	Természetes eutrofizáció vagy savasodás	M	5	Elsősorban az állóvízi élőhelyeket és a mocsári élőhelyek faunaelemeit veszélyezteti az eutrofizáció. Érintett közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek: 3150 - Eutróf sekély tavak és holtmedrek hínárja szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>), réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>)
N01	Hőmérsékletváltozás (pl. hőmérséklet növekedés és szélsőséges hőmérsékleti értékek) a klímaváltozás következtében	M	10	A hőmérséklet növekedés hatására a víz hőmérséklete is emelkedik, mellyel a víz oldott oxigéntartalma csökken, ezért a reofil fajok élettani igényét a csökkent oxigéntartalom egyre kevésbé elégíti ki, ezért hosszú távon az alábbi jelölő fajok állományainak a csökkenésével lehet számolni: Érintett közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek: balin (<i>Aspius aspius</i>), halványfoltú küllő (<i>Gobio</i>

				<i>albipinnatus</i>), széles durbincs (<i>Gymnocephalus baloni</i>), selymes durbincs (<i>Gymnocephalus schraetzer</i>), leánykancér (<i>Rutilus pigus</i>), magyar bucó (<i>Zingel zingel</i>),
N09	Egyéb változások az abiotikus viszonyokban a klímaváltozás következtében	H	90	A klímaváltozás következtében megváltozó hidrológiai körfolyamat a folyó vízjárását, és így a mederváltozási folyamatokat és a teljes terület vízellátását is befolyásolja. Az elhúzó aszályos, kisvizes időszakok és a hirtelen lezúduló intenzív csapadék szélsőséges, a korábbiaktól eltérő jellegű vízjárást eredményez, ami a vízhez kötődő élőhelyeket átalakíthatja. 91E0 – Puhafás ligeterdők 3130 – Törpekákás iszapnövényzet 6430 – Üde, tápanyag gazdag magaskórósok

2.2. Kívülről érkező hatások

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Tényező jelentősége (H=nagy M=közepes L=kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A21	Növényvédő szerek használata a mezőgazdaságban	L	3	Biocid termékek, kemikáliák, rovarölő szerek mezőgazdasági használata a mezőgazdasági területekkel szomszédos természetes élőhelyek, felszíni és talajvizek szennyezésével károsíthatják elsősorban a vízi életközösségeket, valamint a táplálékhálózatba kerülve fogyasztóikat is (pl. védett denevér és madárfajokat). A vegyszerek természeti környezetbe jutása elősegíti annak degradációját, az inváziós fajok térnyerését, érzékeny fajok eltűnését. <i>Érintett közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek:</i> 3150 – Eutróf sekély tavak és holtmedrek hínárja dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), apró fillérsiga (<i>Anisus vorticulus</i>)
J01	Felszíni és felszín alatti vizeket érintő kevert forrású szennyezés (édesvízi és szárazföldi)	M	5	A Duna vízminősége az utóbbi évtizedben sokat javult, de haváriaesemények előfordulása nem zárható ki. <i>Érintett közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek:</i> 3150 – Eutróf sekély tavak és holtmedrek hínárja vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), valamennyi halfaj

2.3. Jövőbeli potenciális hatások

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Tényező jelentősége (H=nagy M=közepes L=kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A06	Gyepművelés felhagyása (pl. legeltetés vagy kaszálás megszüntetése)	L	1	A legeltetés esetleges megszűnése miatt a gyepek átalakulhatnak, becserjésednek, beerdősülnek. <i>Érintett közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek:</i> 6440 – Ártéri mocsárrétek 6510 - Sík- és dombvidéki kaszálórétek nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>)
A09	Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés	L	1	A túllegeltetés miatt a gyepek fajkészlete átalakulhat, diverzitásuk csökkenhet, gyomosodás indulhat meg. <i>Érintett közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek:</i> nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>)
G10	Illegális kilövés/elpusztítás	L	10	<i>Érintett közösségi jelentőségű fajok:</i> eurázsiai hód (<i>Castor fiber</i>)
N02	Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében	M	25	A terület szárazodása, a mellékágak és csatornák feltöltődése folyamatos probléma. A vízben élő és szaporodó fajok számára egyre romló életfeltételek lokális eltűnésüket okozhatják. <i>Érintett közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek:</i> 3130 - Törpekákás iszapnövényzet 3150 – Eutróf sekély tavak és holtmedrek hínárja 3270 – Ártéri ruderalis magaskórós folyómeder növényzet 6440 – Ártéri mocsárrétek 6430 – Üde, tápanyag gazdag magaskórósok 91E0 – Puhafás ligeterdők díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>); dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>)

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Fő célkitűzések:

- Kiemelt fontosságú cél a vizes illetve vízi élőhelyek megfelelő, a természetes folyamatokhoz hasonló vízellátásának és vízjárásának biztosítása.
- A Duna-menti természetes élőhelyek (kemény és puhafás ligeterdők, mocsárrétek, vizes és vízi élőhelyek) fennmaradásának, valamint az ott élő, védett vagy ritka növény- és állatfajok életfeltételeinek biztosítása.
- A természetközeli erdőgazdálkodási gyakorlattal az erdei élőhelyeken a termőhelyi viszonyoknak megfelelő, őshonos fafajokból álló, a honos társulásoknak megfelelő fajösszetételű, többkorú, a társulásra jellemző szerkezetű és aljnövényzetű erdő kialakulásának elősegítése. A komplexitás fenntartásához az idős faegyedek mennyiségének megőrzése szükséges a folyamatosan újratermelődő fekvő és lábon álló holt faanyag biztosítása mellett.
- A jelenlegi gyepterületek megőrzése, gyepként való fenntartása újbóli hasznosítással, és a szukcessziós folyamatok késleltetésével, visszafordításával. Inváziós növények állományainak visszaszorítása (pl. zöld juhar, amerikai kőris, bálványfa, gyalogakác, selyemkóró).

További célok és célkitűzések:

- A Duna menti holtágak és mellékágak megőrzése.
- A természeti értékek felmérése, nyilvántartása, a létrejövő változások nyomon követése, monitorozása és értékelése, kiemelt figyelemmel a terület jelölő és egyéb közösségi jelentőségű fajaira és élőhelyeire.
- A természetvédelmi beavatkozások céljainak és eredményeinek társadalmi bemutatása, elfogadtatása, a természeti és táji értékek széleskörű megismertetése, az ökoturisztikai lehetőségek bővítése, a környezettudatos gondolkodás és a természetvédelmi szemlélet kialakítása, fejlesztése.
- A nem természetvédelmi célú beruházások visszaszorítása.
- Hosszútávon a szántóterületek természetszerű, gyeppé vagy erdő művelési ágú élőhelyekké átalakítása.
- A terület jelölő erdőállományaiban a közösségi jelentőségű, védett és fokozottan védett fajok (pl. *Crataegus nigra*, *Vitis sylvestris*, *Felis silvestris*, *Apatura metis*, *Myotis dasycneme*) megőrzése érdekében a fajok ökológiai igényeihez igazodó szerkezeti jellemzők fenntartása, illetve kialakítása, a fészkelő fokozottan védett madárfajok esetében (*Haliaeetus albicilla*, *Aquila pomarina*, *Ciconia nigra*, *Milvus migrans*, *Falco cherrug*) fészkek védőzóna fenntartása.

3.2. Kezelési javaslatok

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „**A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.**”

Az itt megfogalmazott kezelési javaslatok célja, hogy a területen előforduló közösségi jelentőségű értékek védelme érdekében, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok figyelembevételével, javaslatot tegyenek a gazdálkodás és területkezelés természetvédelmi szempontból kívánatos módjára, megadják, hogy a jelölő értékek megőrzéséhez milyen kezelési előírás-javaslatok alkalmazása szükséges. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz. A tervkészítés időpontjában jogszabály alapján kötelezően betartandó előírásokon túli, a célokhoz illeszkedő, a kívánatos kezelést megfogalmazó előírás-javaslatok iránymutatásként szolgálnak.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

A kezelési javaslatok egy részét a teljes területre vonatkozóan egységesen tárgyaljuk. Azokat a javaslatokat, amelyek csak egy-egy élőhelytípus (vagy élőhelytípus csoport) speciális kezelésére vonatkoznak, a területen lehatárolt kezelési egységekre (KE) vonatkozóan határozzuk meg. Egy kezelési egységbe azok az élőhelytípusok tartoznak, melyek ökológiai igényeik, környezeti adottságaik és a kialakult területhasználati módok alapján természetvédelmi szempontból hasonló kezelést igényelnek. Az egyes kezelési egységekre vonatkozóan meghatározzuk azon intézkedéseket, melyeket a jelölő élőhelyek és fajok megőrzése érdekében javasolunk.

Az intézkedések alapvetően két nagy csoportba sorolhatók. Az első a gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok, amelyeket általánosan területszinten értelmezzünk. Az intézkedések második csoportját a gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok adják, amelyek vagy szintén az egész területre vonatkoznak, vagy kezelési egységhez kötődnek.

A) Gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok:

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 8. § értelmében a Natura 2000 terület fenntartási céljainak elérését nem veszélyeztető vagy nem sértő és a Natura 2000 terület jelölésekor jogszerűen, végleges engedélynek megfelelően folytatott tevékenység korlátozás nélkül folytatható. A védett természeti területnek nem minősülő Natura 2000 területen tilos engedély nélkül vagy az

engedélytől eltérő módon olyan tevékenységet folytatni, illetve olyan beruházást végezni, amely a terület védelmi céljainak a megvalósítását akadályozza.

A védett természeti területnek minősülő Natura 2000 területen a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 35. § (1) szerint tilos olyan épületet, építményt, nyomvonalas létesítményt, berendezést létesíteni vagy üzembe helyezni, amely annak jellegét és állapotát veszélyezteti, károsítja, vagy ott a tájképi egységet megbontja.

Településrendezési eszközök

A településrendezési eszközök külön előírásokat a tervezési területre nézve nem tartalmaznak. A tervezési területen beépítésre szánt terület, ipari, vagy más természetvédelmi szempontból zavaró hatású, gazdasági létesítmények elhelyezésére szolgáló különleges terület kijelölése nem javasolt.

Építési tevékenység

Természetvédelmi területen bármilyen új építés meggondolandó. Új építmények létesítésének engedélyezése csak rendkívül indokolt esetben, a terület kezeléséhez vagy bemutatásához szorosan kapcsolódó célból javasolt. Épület, építmény minden esetben csak egyedi hatósági engedély alapján létesíthető. Tájba illesztésüket a hatályos szabványok és településrendezési eszközök előírásainak megfelelően kell megvalósítani. Kizárólag olyan helyszínen helyezhetők el, ahol jelölő fajokat és élőhelyeket, egyéb védett természeti értéket közvetlenül nem veszélyeztetnek és azokra közvetetten sem gyakorolnak jelentős negatív hatást.

Közlekedés

A közlekedésre (gyalogos, kerékpáros, lovas és gépjárműves) kizárólag a meglévő kijelölt utak és a töltéskorona használata javasolt. Új utak létesítése, földutak burkolása, stabilizálása csak természetvédelmi célokkal összeegyeztethető módon, illetve a természetvédelmi kezelővel való előzetes egyeztetést követően javasolt. Fokozottan védett területekre (a kijelölt turistautak kivételével) a belépés csak hatósági engedéllyel történhet.

A vízi közlekedés feltételeit a hajózási úton a hatályos jogszabályoknak megfelelően biztosítani kell, de minden esetben mérlegelni szükséges a természetvédelmi szempontokat is. A hajózási út fenntartása, karbantartása során a természetvédelmi szempontból legkevésbé hátrányos megoldások alkalmazására kell törekedni, melyek a vizes élőhelyeket lehetőleg nem károsítják, a vízi és vízparti jelölő élőhelyekre nincsenek jelentős negatív hatással.

A területen közlekedő keskeny nyomtávú vasút üzemelése és karbantartása során fokozottan javasolt ügyelni a szennyezőanyagok környezetbe kerülésének megelőzésére.

Infrastruktúra-hálózatok

A területet érintő, keresztező elektromos és más vezetékek, kábelek létesítésénél és átépítésénél, az ökológiai hálózat részét is képező védett területeken az Országos Területrendezési Terv előírásai szerint kell eljárni. A légvezetékek fennmaradása átépítéskor csak abban az esetben engedélyezhető, ha a földkábel létesítése a természetvédelmi kezelő nyilatkozata szerint a természeti értékekben nagyobb kárt okoz. A meglévő légvezetéseket javasolt megfelelő szigeteléssel ellátni az áramütés okozta madárpusztulások megakadályozása érdekében. Mobil rádiótelefon szolgáltatás nyújtásához szükséges antennák, antennatartó-szerkezetek és az azokhoz tartozó műtárgyak elhelyezése a területen nem engedélyezhető.

Turizmus

Az EuroVelo6 európai fő kerékpáros út részét képezi a Duna bal parti aszfaltozott töltésszakasza a teljes területen. A horgász- és a vadászturizmus a Gemencen kiemelkedő jelentőségű. Valamennyi szabadidős és turisztikai tevékenységgel kapcsolatban alapvető elvárás az élővilág védelme, a természeti környezet lehető legkisebb zavarása, a védett területekre vonatkozó előírások betartása. A szemetelés, felesleges hangoskodás, a környezet bármilyen átalakítása (pl. a vegetáció károsítása táborhelyek vagy horgász helyek kialakítása céljából), bármely faj engedély nélküli gyűjtése kerülendő.

A növekvő turizmus és a természetvédelem közötti összhangot megfelelő kommunikációval, a turisták folyamatos tájékoztatásával, ismeretterjesztő és szemléletformáló tevékenységgel lehet biztosítani. A turistákat széles körben, minél többféle csatornán keresztül javasolt tájékoztatni a kötelező érvényű előírásokról és az elvárható viselkedési szabályokról. Különösen fontos a horgászturizmushoz kapcsolódó ismeretterjesztő és szemléletformáló tevékenység.

A vízi turizmus jelenlegi infrastruktúra hálózatának (táborhelyek) folyamatos karbantartásáról gondoskodni kell, azonban újabbak létesítése nem javasolt. A természeti értékek védelme érdekében a Duna-Dráva Nemzeti Park területén csak a kijelölt táborhelyek használhatók sátorozásra. Ezek hatósági engedéllyel bárki számára igénybe vehetők, számuk növelése azonban nem javasolt.

Ipar

A Natura 2000 területen jelentős ipari létesítmény nem található. Jelölő fajokat és élőhelyeket, egyéb védett természeti értéket közvetlenül vagy közvetve veszélyeztető, azokra negatív hatást gyakorló ipari tevékenység végzése nem javasolt.

Bányászat

Homok, föld kitermelése csak a hatóságok engedélyével lehetséges. A mederből történő homok és kavics kitermelés nem javasolt, csak természetvédelmi indokkal, illetve jogszabályi kötelezettségből adódó mederkezelési céllal végezhető. Szintén nem javasolt új anyagnyerő helyek kialakítása a tervezési területen belül. Az ökológiai hálózat magterületében és ökológiai folyosó övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezetben új célkitermelőhely és külfejtéses művelésű bányatelek nem létesíthető, a meglévő külfejtéses művelésű bányatelek horizontálisan nem bővíthető az OTrT 25. § (5) és 26. § (5) rendelkezései értelmében.

B) Gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok:

Vadgazdálkodás

A magas nagyvadléttszámokkal összefüggésben tetemesek az erdő- és mezőgazdasági károk. Ennek következményeként, valamint kizárólag az erdőterületeken értelmezhető őszi-téli időszakai vadeltartó képesség végeessége miatt, szükséges a csülkös vad állományok csökkentése, és a mező- és erdőgazdálkodás érdekeivel és tűrőképességével összhangban álló, az élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetét javító/fenntartó vadgazdálkodás kialakítása. A nagyvadállományok csökkentésének olyan mértéket javasolt öltenie, hogy azok létszáma beálljon a fenntartandó legkisebb és az élőhelyének fennmaradását nem veszélyeztető, az erdőfelújítások sikerességét kerítés nélkül biztosító szint közé.

Természetszerű területeken, gyepes-erdős élőhelyeken a nem szántó művelési ágban nyilvántartott földrészleteken a vadföldgazdálkodás természetvédelmi szempontból nem előnyös, az ilyen területek kezelt vadlegelőként való hasznosítása javasolt. A kezelt vadlegelőn tenyésztő kultúrát legfeljebb 4 évenként szántóföldi agrotechnológia alkalmazásával meg lehet újítani. Gyepként javasolt fenntartani azokat a területrészeket, melyek adottságaiknál fogva szélsőségesen szárazakká válnak (válhatnak) a vegetációs időszakban.

A terület természetességének megőrzése érdekében a természetű területeken, azokkal közvetlenül érintkező területrészekben új szózó, szóró, etetőhely kialakítása nem javasolt. A lönyiladékok száma a vadgazdálkodáshoz elegendő, ezért újabb lönyiladékok kialakítása nem javasolt, a meglévők karbantartását megelőzően egyeztetni javasolt a természetvédelmi kezelővel, hogy a védett természeti értékek sérülése elkerülhető legyen. Új vadgazdálkodási építmények létesítése, a meglévők átalakítása vagy áthelyezése előtt a természetvédelmi kezelővel előzetesen egyeztetetni javasolt.

A Natura 2000 természeti területeken vadtakarmányozás abban az esetben indokolt, ha a vadléttszám az élőhely fennmaradását nem veszélyeztető legmagasabb vadléttszám alá csökken. A vadállomány takarmányozás érdekében működtetett szórók, etetők, egyéb vadgazdálkodási létesítmények környezetében gondoskodni kell a folyamatos

gyommentesítésről. A takarmányozás során törekedni kell a gyommentes etetőanyag felhasználásra, elkerülve ezzel az intenzíven terjedő és/vagy idegenhonos növényfajok terjesztését és az élőhelyek leromlását, veszélyeztetését.

Nem őshonos vadfajok telepítése, vagy megtelepedésének eltűrése nem kívánatos a területen.

Vízgazdálkodás

Az egyik legfontosabb természetvédelmi feladat a terület vízrendszereiben az ökológiai vízigény mindenkor biztosítása, a vizes élőhelyek sokaságának megőrzése.

A folyamszabályozások után a természetes ártéri mederdinamika megszűnésével új kanyarulatok kialakulására, mellékágak képződésére, holtágak lefűződésére, természetes zátonyképződésre csak nagyon korlátozott keretek között van lehetőség, ezért a még meglévő természetközeli állapotú vízrendszereket szükség esetén aktív beavatkozással kell megőrizni, illetve helyreállítani.

A folyó medermélyülése, a mellékágak és holtágak feltöltődése, a klímaváltozás következtében egyre gyakoribb aszályos, kisvizes időszakok, az árhullámok lefutási idejének rövidülése, a szélsőséges vízállási értékek gyakoribbá válása, az átlagos vízszint csökkenése mind nehezítik a vizes élőhelyek változatos formában történő megtartását, a terület élőhely-fenntartási célú vízellátásának biztosítását. A terület vízigényének biztosítása az árvízként érkező többletvíz minél hosszabb idejű visszatartásával oldható meg. Az árvízként érkező víztöbblet biztosítja az ártér dinamizmusát, a vegetációs időszak csapadékkal ki nem elégített vízigényét, az ártéri víztestek feltöltését, párolgási és elszivárgási vízvesztésének pótlását. Cél a Dunán érkező árvízi víztömeg lassú szétterítése a fokrendszeren keresztül a hullámtéri és mentett oldali vízrendszerekben (mellékág, holtág, kubik, lap, tó, rét, nádas, mocsár), a szétterített víz minél hosszabb megtartása, a leürülés lassítása. Ezáltal a talajvíz szintje is emelhető, ami a nem vízi élővilág vízhez jutását is segíti.

Mentett oldali területeken az árvíz kijutása csak műtárgyakon keresztül, szabályozott formában valósulhat meg, ami térben és időben is korlátozza a vízkijuttatás lehetőségét. Ezen területek természetvédelmi helyzetének javítása érdekében javasolt a vízjogi üzemelési engedélyek felülvizsgálata, a vízszintek, üzemrendek természetvédelmi szempontú átalakítása.

A terület árvizes-ártéri jellegének megőrzése az alapja a jelölő fajok és élőhelyek megtartásának is.

A vízgazdálkodását befolyásoló tevékenységek tervezése és megvalósítása során szoros együttműködés szükséges az illetékes vízügyi igazgatósággal. A mellékágak kotrása az árvizek levonulását is segíti. Szükséges lehet a hidak környezetének (elsősorban a legnagyobb lefolyási akadályt képező 55. sz. műút hídnyílásainak és környezetüknek) a tisztítása, fátlan állapotban tartása a nagyvízi vízszállítási viszonyok javítása érdekében.

A tervezési terület kezelési egységei
(térképet ld. a 3.2.5 mellékletben)

A kezelési egységek lehatárolása a 2018-19-ben végzett élőhely felmérés alapján történt. A tervezési terület élőhely típusai, illetve azok természetességi állapota és a kialakult gazdálkodási módok alapján 9 kezelési egység került elkülönítésre. A kezelési egységek határai az élőhely foltokat követik, nem telekhatárokat vagy erdőrészlet-határokat, ezért nem rögzítettek, az élőhely foltok esetleges átalakulásával vagy vándorlásával együtt rugalmas módosításuk szükséges. Pontos térbeli lehatárolásuk a fenntartási terv gyakorlati alkalmazása során ezen terv térképmellékletének és leírásainak iránymutatása alapján, a konkrét feladat ismeretében a területen illetékes természetvédelmi őr segítségével, a terület aktuális állapotának megfelelően a helyszínen végzendő. Minden kezelési egységre vonatkozóan meghatározzuk azon intézkedések körét, melyeket a jelölő élőhelyek és fajok megőrzése érdekében természetvédelmi szempontból előnyösnek tartunk. A kezelési javaslatokat a természetvédelmi célok mellett a kialakult gazdálkodási gyakorlat és a terület adottságainak figyelembevételével igyekeztünk kidolgozni.

KE	Á-NÉR kód	Natura 2000 kód	Jellemzők
KE 1.	J4, J6, K1a, RA, RC	91E0*, 91F0, 91G0	Természetes vagy természetszerű erdők
KE 2.	J4xS6, J6xS6, RA, RB, RBb, RC, P1, RBxRC, RBxS2 RBxS6 RCxS6,	91E0*, 91F0	Dominánsan őshonos fafajú, de nem természetszerű erdők
KE 3.	P1, P2b, P2c, S2xRB, S2xRC, S3xRB, S3xRC, S6xRB, S6xRC	-	Vegyes faállományok
KE 4.	S1, S2, S3, S6, S7, P1, P8, S1xS6, S2xS6,	-	Dominánsan nem őshonos fafajú erdők
KE 5.	B1a, B5, D34, E1, OB, OC, OD, T2, T5, OBxOD, OBxP2a,	6250, 6430, 6440, 6510	Gyepek
KE 6.	U8, Ac, I1, I1N	-	Duna folyó és mellékágai
KE 7.	U9, Ac, I1N, B1a, OB	91E0, 3130, 3150, 3270, 6430	Holtágak
KE 8.	Ac, I1, D6, B1a, B2, B5, BA, OB, U8, U9, B5xOB, B5xB2, U7xAc, U7xU9	3270, 3150, 6430, 6440	Vizes élőhelyek
KE 9.	U2, U4, U10, U11, T1, T2, T6, T10, OC, OFxOD	-	Egyéb

*kiemelt jelentőségű közösségi élőhely típusok

KE-1 Természetes vagy természetyszerű erdők

a) Kezelési egység kódja: KE-1

b) Kezelési egység meghatározása:

Jó vízellátottságú talajokon kialakult természetes és természetközeli erdős élőhelyek, puha- és keményfás ligeterdők, ritkábban gyertyános-kocsányos tölgyesek. Kialakulásukat tekintve legnagyobb arányban régi természetes állományok helyén, folyamatos gazdálkodás során fenntartott erdők, kisebb részben pedig visszaerdősödési folyamatok eredményeként alakultak ki. Az őshonos állományok a folyópart fiatal zátonyainak beerdősödése során először kialakuló bokorfüzesek melyek idővel puhafaligetekké fejlődnek.

c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

ÁNÉR élőhelyek:

- J4 Fűz-nyár ártéri erdők
- J6- Keményfás ártéri erdők
- K1a-Gyertyános-kocsányos tölgyesek
- RA - Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok
- RC - Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők

Natura 2000-es jelölő élőhely:

- 91E0 - Puhafás ligeterdő, éger- és kőrisligetek, láperdők
- 91F0 - Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmus minoris*)

Érintett közösségi jelentőségű jelölő fajok:

díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*)
skarlábogár (*Cucujus cinnabarinus*)
nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)
gyászcincér (*Morimus funereus*)
vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
nyugati piszednevér (*Barbastella barbastellus*)
tavi denevér (*Myotis dasycneme*)

Egyéb értékes fajok:

fekete galagonya (*Crataegus nigra*)
hóvirág (*Galanthus nivalis*)
ligeti szőlő (*Vitis sylvestris*)
Duna-völgyi csillagvirág (*Scilla vindobonensis*)
nyári tűzike (*Leucojum aestivum*)

fehér madársisak (*Cephalanthera damasonium*)
 fürtös gyűrűvirág (*Carpesium abrotanoides*)
 magyar színjátszólepke (*Apatura metis*)
 nagy rókalepke (*Nymphalis polychloros*)
 szélessávú aranybagoly (*Diachrysia nadeja*)
 vadmacska (*Felis sylvestris*)
 erdei sikló (*Elaphe longissima*)
 erdei béka (*Rana dalmatina*)
 barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*)
 zöld levelibéka (*Hyla arborea*)
 barna kánya (*Milvus migrans*)
 vörös kánya (*Milvus milvus*)
 fekete gólya (*Ciconia nigra*)
 réti sas (*Haliaeetus albicilla*)
 nyuszt (*Martes martes*)
 közönséges késeidenevér (*Eptesicus serotinus*)
 vízi denevér (*Myotis daubentonii*)
 horgasszörű denevér (*Myotis nattereri*)
 rőt koraidenevér (*Nyctalus noctula*)
 szöröskarú koraidenevér (*Nyctalus leisleri*)
 barna hosszúfülű-denevér (*Plecotus auritus*)
 szürke hosszúfülű-denevér (*Plecotus austriacus*)
 közönséges törpedenevér (*Pipistrellus pipistrellus*)
 szoprán törpedenevér (*Pipistrellus pygmaeus*)

d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Ezen természeteshez közel álló ligeterdők idősebb állományai annyira megritkultak, hogy megőrzésük legmegfelelőbb módja az lenne, ha azokon gazdálkodás nem folya, és természetvédelmi kezelésként kizárólag az intenzíven terjedő fafajok rendszeres visszaszorítása történe csak meg. Ahol a gazdasági hasznosítási kényszer miatt ez nem kivitelezhető, ott a puhafás ligeterdők esetében legfontosabb kezelési irányelvként a tarvágások területének csökkentését, a keletkező vágásterületek hagyásfa-csoportokkal való mozaikos kiegészítését, a holt faanyag területen tartását lehet kiemelni (mely az utóbbi évtized erdőgazdálkodása során meg is valósult). A jó vízellátottság az összes érintett élőhelykategória fenntartásának kulcskérdése: amennyiben a megfelelő vízviszonyok biztosítottak, az állományok viszonylag ellenállóak, s akár még erőteljesebb erdészeti beavatkozásokat is tolerálnak. Így fennmaradásuk elsősorban a mederviszonyok változásától, az állandó és időszakos vízterek megmaradásától függ, a teljes terület vízháztartásának megőrzésén, illetve javításán keresztül biztosítható. A hullámtérben található foltokat kevésbé, a mentett oldalon található erdőket jobban érinti a szárazodás. Ennek nyomát a fajkészletben most még nem lehet észlelni, de hosszú távú perspektívában kell vele számolni. A területről vizet elvezetni nem lehet, élőhelyrehabilitációs célú beavatkozások lehetnek

szükségesek a kiszáradás hatásának mérséklése érdekében. A fásszárú özönfajok visszaszorítása és a nemesített fajták alkalmazásának mellőzése javasolt.

A nemzeti parki területeken természetvédelmi szempontból a vegetációs időn kívüli fahasználat (szeptember 1. – március 31.) lenne ideális. A jelenlegi gazdasági és területhasználati háttér mellett ez alig kivitelezhető, ezért kompromisszumos megoldásként gazdálkodói megállapodás került elfogadásra a Gemenc Zrt. (erdőgazdálkodó) és a természetvédelmi kezelő között az erdőtervi természetességi kategóriákhoz kötötten, melynek értelmében ebben a kezelési egységben vegetációs időszakban csak tisztítási munkák végezhetők.

e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

I.) Kötelezően betartandó előírások:

Kötelezően betartandó előírások:

- A természet védelméről szóló 1996.évi LIII. törvény
- Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény
- 275/2004. (X. 8.) korm. rendelet. az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről.
- 61/2017. (XII.21.) FM rendelete az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról.
- A 2011. évi körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az érintett körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásról szóló 96/2011. (X. 17.) VM rendelet
- körzeti erdőtervek

II.) Javasolt előírások:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok	Megjegyzés
E03	A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökerdő vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.	Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés vagy annak további fenntartása a természetvédelmi szempontból legértékesebb, sok védett és jelölő fajnak élőhelyet nyújtó természetes vagy természetszerű állományrészekben javasolt. Örökerdő üzemmódban való kezelés javasolt a már jelenleg is többkorú, hosszútávon készletgondozó használattal is fenntartható erdőkben; a természetes felújulásra bizonyosan képes állományokban, vagy ahol a megfelelő mennyiségű természetes újulat már

		megjelent. A konkrét területekre az erdőtervezést megelőzően a természetvédelmi kezelő javaslatot tesz
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.	Az erdőtervezés során a természetvédelmi kezelő javaslata alapján lehatárolt területeken.
E11	A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részeként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával.	
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.	
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).	Az erdőtömbök szélein, valamint a tisztások, terméketlenek és vizek határa mentén, ahol érvényesül a szegélyhatás.
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.	
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.	A 70 év fölötti erdőkben az erdőkezelés során a holtfa kialakulásának elősegítése is javasolt (pl. alászorult egyedek meghagyásával).
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős, vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.	A természetvédelmi kezelő javaslata alapján.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete.	Fekete galagonya megőrzése, az adott állományban ritka elegyfajok kímélete (pl.: vadgyümölcsök, szil fajok, tatárjuhar, korai juhar).
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	Fészkelési időszak: Rétisas: 01.01.-06.30 Fekete gólya: 03.15.-08.15. Barna kánya: 04.01.-07.31. Vörös kánya: 03.01.-07.31. Ebben az időszakban a fekete gólya és rétisas fészkek 400 m sugarú, barna kánya és vörös kánya fészkek 200 m sugarú környezetében bármilyen tevékenység csak a természetvédelmi kezelő előzetes hozzájárulásával végezhető. Fészkelési időn kívül a fekete gólya és rétisas fészkek 100 m, barna kánya és vörös kánya fészkek 50 m sugarú környezetében véghasználat nem, fakitermelés (tisztítás kivételével) csak a természetvédelmi

		kezelő előzetes hozzájárulásával végezhető.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.	
E28	Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.	
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.	A már jelenleg is többkorú, hosszútávon készletgondozó használattal is fenntartható erdőkben; a természetes felújulásra bizonyosan képes állományokban, vagy ahol a megfelelő mennyiségű természetes újulat már megjelent.
E38	Őshonos fafajú állományok véghasználata során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.	Főként a mélyedések, fokok, vízállásos részek vegetációjának megőrzése.
E47	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása.	
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása.	Az alkalmazandó fő fafajok jellemzően a kocsányos tölgy, magyar kőris, fehér nyár, fekete nyár, fehér fűz, az elegyfafajok pedig a vénic szil, mezei szil, mezei juhar, korai juhar, tatárjuhar, vadgyümölcsök (körte, alma, cseresznye), esetenként gyertyán.
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.	Alkalmazandó elegyfafajok lehetnek: vénic szil, mezei szil, mezei juhar, korai juhar, tatárjuhar, vadgyümölcsök (körte, alma, cseresznye), esetenként gyertyán.
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, száruzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.	
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életsiklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.	
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.	
E94	Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével.	
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

f) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely fejlesztési javaslatok

A puhafás ligeterdők folyamatosan változó élőhelytípusok, a fejlődésüket befolyásoló természetes környezetformáló folyamatok a Duna mentén még érvényesülnek. Megőrzésükhöz elegendő ezek háborítatlan működésének biztosítása, ezért ezzel az élőhelytípussal kapcsolatban konkrét élőhely-rekonstrukciós javaslatokat nem teszünk. A keményfás ligeterdők esetében az inváziós fásszárúak terjedésének megakadályozása igényelhet aktív beavatkozást. A kiszáradás hatásának mérséklésére a vízellátás biztosítása céljából a terület vízrendszereit érintő élőhelyrehabilitációs célú beavatkozások lehetnek szükségesek, főként a mentett oldali területeken.

g) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési egységbe sorolt élőhelyek a Natura 2000 védelem mellett a Duna-Dráva Nemzeti Park részeként országos jelentőségű védett vagy fokozottan védett területek is. Természetvédelmi szempontból ezek a tervezési terület legértékesebb erdő borította területei, közösségi jelentőségű élőhelyek, melyek számos védett és közösségi jelentőségű faj számára nyújtanak szaporodó-, táplálkozó- és búvóhelyet. A magyarországi folyók szabályozása következtében a kezelési egységbe tartozó kiemelt jelentőségű élőhelytípusok területileg visszaszorultak, fennmaradásuk a helyes erdőgazdálkodói gyakorlat mellett erősen függ a területek megfelelő vízháztartásának biztosításától. Az élőhelyek szerkezeti diverzitásának növelése (elegy fafajok, korosztályeloszlás, holtfa jelenléte), az állatvilág számára is nagyobb fajgazdagságot tesz lehetővé. Mindezek miatt a természetvédelmi szempontokat előtérbe helyező, a természetes erdődinamikai folyamatokra építő kezelés elsődleges fontosságú.

KE-2 Dominánsan őshonos fafajú, de nem természetszerű erdők

a) Kezelési egység kódja: KE-2

b) Kezelési egység meghatározása:

Nagy részt középkorú állományok és fiatal erdőtelepítések, kőrises, ritkábban tölgy-kőris, illetve fűz és nyaras állományok, szebb hagyásfákkal, melyek gyakran özönnövényekkel, többnyire zöld juharral és amerikai kőrissel erősen fertőzöttek. Természetességük természetvédelmi szemléletű gazdálkodás folytatásával sokat javítható.

c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

ÁNÉR élőhelyek:

- J4 -Fűz-nyár ártéri erdők
- J6- Keményfás ártéri erdők
- P1 - Őshonos fafajú fiatalosok
- RA - Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok
- RB - Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők
- RC - Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők

Natura 2000-es jelölő élőhely:

- 91E0 - Puhafás ligeterdő, éger- és kőrisliget, láperdők
- 91F0 - Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*)

Érintett közösségi jelentőségű jelölő fajok:

díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*)
skarlábogár (*Cucujus cinnabarinus*)
nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)
gyászscincér (*Morimus funereus*)
vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
nyugati piszednevér (*Barbastella barbastellus*)
tavi denevér (*Myotis dasycneme*)

Egyéb értékes fajok:

hóvirág(*Galanthus nivalis*)
Duna-völgyi csillagvirág (*Scilla vindobonensis*)
fürtös gyűrűvirág (*Carpesium abrotanoides*)
magyar színjátszólepke (*Apatura metis*)
erdei sikló (*Elaphe longissima*)

erdei béka (*Rana dalmatina*)
 barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*)
 barna kánya (*Milvus migrans*)
 vörös kánya (*Milvus milvus*)
 fekete gólya (*Ciconia nigra*)
 réti sas (*Haliaeetus albicilla*)
 nyuszt (*Martes martes*)
 közönséges késeidenevér (*Eptesicus serotinus*)
 vízi denevér (*Myotis daubentonii*)
 horgasszörű denevér (*Myotis nattereri*)
 rőt koraidenevér (*Nyctalus noctula*)
 szőröskarú koraidenevér (*Nyctalus leisleri*)
 barna hosszúfülű-denevér (*Plecotus auritus*)
 szürke hosszúfülű-denevér (*Plecotus austriacus*)
 közönséges törpedenevér (*Pipistrellus pipistrellus*)
 szoprán törpedenevér (*Pipistrellus pygmaeus*)

d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Kiemelten fontos az özönfajok visszaszorítása, terjedésük megakadályozása. A visszaállítandó állapotot jelző, korábbi hagyományos területhasználat szerkezetét visszatükröző facsoportok (különösen a méretes faegyedek) mindenképpen megóvandók. A betelepülő őshonos faegyedek megkímélendők. Hosszabb távon kezelésük hasonló lehet, mint a természetesebb erdők esetében. A kezelések tervezésénél és kivitelezésénél törekedni kell az erdők természetességének növelésére, az állományok szerkezetének gazdagítására. A nemzeti parki területeken természetvédelmi szempontból a vegetációs időn kívüli fahasználat (szeptember 1. – március 31.) lenne ideális. A jelenlegi gazdasági és területhasználati háttér mellett ez alig kivitelezhető, ezért kompromisszumos megoldásként gazdálkodói megállapodás került elfogadásra a Gemenc Zrt. (erdőgazdálkodó) és a természetvédelmi kezelő között az erdőtervi természetességi kategóriákhoz kötötten, melynek értelmében ebben a kezelési egységben vegetációs időszakban csak tisztítási munkák végezhetők.

e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

I.) Kötelezően betartandó előírások:

Kötelezően betartandó előírások:

- A természet védelméről szóló 1996.évi LIII. törvény
- Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény
- 275/2004. (X. 8.) korm. rendelet. az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről.

- A 61/2017. (XII.21.) FM rendelete az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról.
- A 2011. évi körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az érintett körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásról szóló 96/2011. (X. 17.) VM rendelet
- körzeti erdőtervek

II.) Javasolt előírások:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok	Megjegyzés
E03	A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökerdő vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.	
E11	A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részeként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával.	
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.	
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állomány szélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).	Az erdőtümbök szélein, valamint a tisztások, terméketlenek és vizek határa mentén. A belső nyiladékok mentére nem vonatkozik.
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.	
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős, vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.	A természetvédelmi kezelő javaslata alapján.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete.	Fekete galagonya megőrzése, az adott állományban ritka elegyfajok kímélete (pl.: vadgyümölcsök, szil fajok, tatárjuhar, korai juhar).
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkeinek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	Fészkelési időszak: Rétisas: 01.01.-06.30 Fekete gólya: 03.15.-08.15. Barna kánya: 04.01.-07.31. Vörös kánya: 03.01.-07.31. Ebben az időszakban a fekete gólya és rétisas fészkek 400 m sugarú, barna kánya és vörös kánya fészkek 200 m sugarú környezetében bármilyen tevékenység csak a természetvédelmi kezelő előzetes hozzájárulásával végezhető. Fészkelési időn kívül a fekete gólya és

		rétisas fészkek 100 m, barna kánya és vörös kánya fészkek 50 m sugarú környezetében véghasználat nem, fakitermelés (tisztítás kivételével) csak a természetvédelmi kezelő előzetes hozzájárulásával végezhető.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.	
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.	
E28	Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.	
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.	
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.	A már jelenleg is többkorú, hosszútávon készletgondozó használattal is fenntartható erdőkben; a természetes felújulásra bizonyosan képes állományokban, vagy ahol a megfelelő mennyiségű természetes újulat már megjelent.
E38	Őshonos fafajú állományok véghasználati során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.	.
E51	Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal.	Az alkalmazandó fő fafajok jellemzően a kocsányos tölgy, magyar kőris, fehér nyár, fekete nyár, fehér fűz, az elegyfajok pedig a vénic szil, mezei szil, mezei juhar, korai juhar, tatárjuhar, vadgyümölcsök (körte, alma, cseresznye), esetenként gyertyán.
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása.	Az alkalmazandó fő fafajok jellemzően a kocsányos tölgy, magyar kőris, fehér nyár, fekete nyár, fehér fűz, az elegyfajok pedig a vénic szil, mezei szil, mezei juhar, korai juhar, tatárjuhar, vadgyümölcsök (körte, alma, cseresznye), esetenként gyertyán.
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.	Alkalmazandó elegyfajok lehetnek: vénic szil, mezei szil, mezei juhar, korai juhar, tatárjuhar, vadgyümölcsök (körte, alma, cseresznye), esetenként gyertyán.

E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.	
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.	
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.	Hagyásfaként őshonos fajú egyedek jelölhetők ki.
E94	Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével.	
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

f) élőhely-rekonstrukciós és élőhely fejlesztési javaslatok

Mint vízhez kötődő élőhelytípusok, fennmaradásuk, fejlesztésük közvetve, a teljes terület vízháztartásának javításán keresztül biztosítható.

g) Kezelési javaslatok indoklása

A KE1-es csoportban lévő keményfás ligeterdők arányának növelése a területen természetvédelmi szempontból fontos cél. A KE2-es csoportba tartozó, fafajban alkalmas, de nem megfelelő természetességű erdők ebből a szempontból jó lehetőséget biztosítanak. A kezelés célja az erdők természetességének növelése, az állományok szerkezetének gazdagítása. A kezelési javaslatok ezt segítik elő. A termőhelynek megfelelő, tájhonos fajkészletű, elegyes, természetyszerű szerkezetű, többkorú, mikrohabitatokban gazdag állományok ellenállóbbak az inváziókkal és kártevőkkel szemben, alkalmasak a folyamatos erdőborítást biztosító gazdálkodásra, nagyobb valószínűséggel újíthatók fel természetes úton, és a legmegfelelőbb élőhelyet nyújtják a védett és jelölő erdei fajok számára, ezért a kezelési javaslatok ilyen állományok kialakítását célozzák.

KE-3 Vegyes faállományok

a) Kezelési egység kódja: KE-3

b) Kezelési egység meghatározása:

Természetes és természetközeli élőhely kategóriákba nem sorolható, nehezen tipizálható, zavart erdőrészek, foltok, állományok. A honos fajok mellett nagyobb arányban jellemző a tájidegen fajok jelenléte is, mint a fekete dió, a nemes nyárasok, illetve jelentős az inváziós fásszárúakkal való fertőzöttség (zöld juhar). Aljnövényzetük többnyire jellegtelen vagy degradált.

c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

ÁNÉR élőhelyek:

- P1 - Őshonos fafajú fiatalosok
- P2b – Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések
- P2c – Idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű fajok uralta állományok
- RB - Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők
- RC - Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők
- S2 - Nemesnyárasok
- S3 - Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők
- S6 - Nem őshonos fafajok spontán állományai

Natura 2000-es jelölő élőhely:-

Érintett közösségi jelentőségű jelölő fajok:

skarlábogár (*Cucujus cinnabarinus*)

Egyéb értékes fajok:

erdei sikló (*Elaphe longissima*)

erdei béka (*Rana dalmatina*)

barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*)

d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az ide sorolt erdők potenciálisan alapot jelentenek magasabb természetességű erdők kialakításához, bár a nem honos fajokból álló elegy jelentős gyomosodást mutathat. Ez kiemelten fontos a jelölő társulások közé ékelődött, vagy azokkal közvetlenül határos erdőrészek esetében. Átalakításuk lényegesen egyszerűbb és kíméletesebb, nagyban meghatározza a szomszédos tömbök minősége, megfelelő erdőgazdálkodással néhány évtized alatt valamelyik természetszerű erdőtársulássá válhatnak. Törekedni kell a honos fajok kíméletére és az idegenhonos fafajok egyedeinek fokozatos eltávolítására, amely hosszabb

távon a foltok állapotának javulását eredményezi. Általános irányelvként ajánlható a vegetációs időn kívüli fahasználat (szeptember 1. – március 31.). A kezelések tervezésénél és kivitelezésénél törekedni kell az erdők természetességének növelésére, az állományok szerkezetének gazdagítására.

e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

I.) Kötelezően betartandó előírások:

Kötelezően betartandó előírások:

- A természet védelméről szóló 1996.évi LIII. törvény
- Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. Törvény
- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet. az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- 61/2017. (XII.21.) FM rendelete az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról
- A 2011. évi körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az érintett körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásról szóló 96/2011. (X. 17.) VM rendelet
- körzeti erdőtervek

II.) Javasolt előírások:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok	Megjegyzés
E11	A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részletként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával.	
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.	
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.	
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.	A természetvédelmi kezelő javaslata alapján.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete.	Fekete galagonya megőrzése, az adott állományban ritka elegyfajok kímélete (pl.: vadgyümölcsök, szil fajok, tatárjuhar, korai juhar).
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkeinek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	Fészkelési időszak: Rétisas: 01.01.-06.30 Fekete gólya: 03.15.-08.15. Barna kánya: 04.01.-07.31. Vörös kánya: 03.01.-07.31.

		Ebben az időszakban a fekete gólya és rétisas fészkek 400 m sugarú, barna kánya és vörös kánya fészkek 200 m sugarú környezetében bármilyen tevékenység csak a természetvédelmi kezelő előzetes hozzájárulásával végezhető. Fészkelési időn kívül a fekete gólya és rétisas fészkek 100 m, barna kánya és vörös kánya fészkek 50 m sugarú környezetében véghasználat nem, fakitermelés (tisztítás kivételével) csak a természetvédelmi kezelő előzetes hozzájárulásával végezhető.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.	
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.	
E37	Tájhonos fafajú állományok véghasználata során az időszakos állományban legalább 5% területi lefedettséget biztosító hagyásfa csoport (mikroélőhely) visszahagyása, lehetőleg az időszakos állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló formájában.	
E47	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása.	
E51	Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal.	
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.	Alkalmazandó elegyfajok: vénic szil, mezei szil, mezei juhar, korai juhar, tatárjuhar, vadgyümölcsök (körte, alma, cseresznye), esetenként gyertyán.
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.	
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.	
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.	
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.	Hagyásfacsoportként őshonos fajú állományrészek jelölendők ki.
E94	Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével.	
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

f) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely fejlesztési javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhely fejlesztési javaslat nem merül fel. Az élőhely típus körültekintő, korszerű erdészeti gazdálkodási módszerekkel átalakítható, természetessége növelhető.

g) Kezelési javaslatok indoklása

A természetszerű keményfás ligeterdők arányának növelése a területen természetvédelmi szempontból fontos cél. A csoportba tartozó erdők erre hosszú távon alkalmasak lehetnek. A kezelés célja az erdők természetességének növelése, az állományok szerkezetének gazdagítása. A kezelési javaslatok ezt segítik elő. A termőhelynek megfelelő, tájhonos fajkészletű, elegyes, természetszerű szerkezetű, többkorú, mikrohabitatokban gazdag állományok ellenállóbbak az inváziókkal és kártevőkkel szemben, alkalmasak a folyamatos erdőborítást biztosító gazdálkodásra, nagyobb valószínűséggel újíthatók fel természetes úton, és a legmegfelelőbb élőhelyet nyújtják a védett és jelölő erdei fajok számára, ezért a kezelési javaslatok ilyen állományok kialakítását célozzák.

KE-4 Dominánsan nem őshonos fafajú erdők

a) Kezelési egység kódja: KE-4

b) Kezelési egység meghatározása:

Az ebben a kezelési egységben található állományok tömegesen (gyakran állományalkotóként) tartalmazznak idegenhonos fajokat (fehér akác, fekete dió, zöld juhar, amerikai kőris). Ide tartoznak az ültetett nemes nyárasok is.

c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

ÁNÉR élőhelyek:

- P8 - Vágásterületek
- S1 - Akác ültetvények
- S2 – Nemesnyárasok
- S3 - Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők
- S6 - Nem őshonos fafajok spontán állományai
- S7 - Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok

Natura 2000-es jelölő élőhely: -

Érintett közösségi jelentőségű jelölő fajok: -

Egyéb értékes fajok: -

d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az ide sorolt erdők bár természetvédelmi szempontból nem jelentősek, gazdasági értékük még nagy lehet. Általános irányelvként javasolt a vegetációs időn kívüli fahasználat (szept. 1. – márc. 31-ig), valamint a felújítások során az őshonos fafajok használata.

e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

I.) Kötelezően betartandó előírások:

Kötelezően betartandó előírások:

- A természet védelméről szóló 1996.évi LIII. törvény
- Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény
- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet. az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- 61/2017. (XII.21.) FM rendelete az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról

- A 2011. évi körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az érintett körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásról szóló 96/2011. (X. 17.) VM rendelet
- körzeti erdőtervek

II.) Javasolt előírások:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok	Megjegyzés
E11	A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részletként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával.	
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.	
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős, vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.	A természetvédelmi kezelő javaslata alapján.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete.	Fekete galagonya megőrzése, az adott állományban ritka elegyfajok kímélete (pl.: vadgyümölcsök, szil fajok, tatárjuhar, korai juhar).
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	Fészkelési időszak: Rétisas: 01.01.-06.30 Fekete gólya: 03.15.-08.15. Barna kánya: 04.01.-07.31. Vörös kánya: 03.01.-07.31. Ebben az időszakban a fekete gólya és rétisas fészkek 400 m sugarú, barna kánya és vörös kánya fészkek 200 m sugarú környezetében bármilyen tevékenység csak a természetvédelmi kezelő előzetes hozzájárulásával végezhető. Fészkelési időn kívül a fekete gólya és rétisas fészkek 100 m, barna kánya és vörös kánya fészkek 50 m sugarú környezetében véghasználat nem, fakitermelés (tisztítás kivételével) csak a természetvédelmi kezelő előzetes hozzájárulásával végezhető.
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.	
E51	Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal.	Az alkalmazandó fő fafajok jellemzően a kocsányos tölgy, magyar kőris, fehér nyár, fekete nyár, fehér fűz, az elegyfajok pedig a vénic szil, mezei szil, mezei juhar, korai juhar, tatárjuhar,

		vadgyümölcsök (körte, alma, cseresznye), esetenként gyertyán.
E54	Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása.	Tekintettel a technikai és gazdasági nehézségekre az idegenhonos állományok szerkezetátalakítása a termőhelynek megfelelő honos állományokká – adott esetben – fokozatosan, több vágásfordulón keresztül is támogatható.
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.	
E62	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználatára és felújítása során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megóvása.	
E63	Tájidegen fafajokból álló erdősítés legalább 20% elegyarányban tájhonos fafajokkal elegyítendő.	
E64	Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználatára során a tájhonos fafajok egyedeinek meghagyása (az alsó lombkorona- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).	
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.	
E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.	
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.	
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.	
E85	A hagyasfák, hagyasfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.	Hagyasfacsoportként őshonos fajú állományrészek jelölendők ki.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

f) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely fejlesztési javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan az élőhelyek fejlesztése hosszútávon a tájidegen állományok átalakításával, őshonos, a termőhelynek megfelelő állományokra cserélésével érhető el.

g) Kezelési javaslatok indoklása

A védett és jelölő fajok szempontjából mindig kedvezőbb a hazai fafajok jelenléte. Az intenzíven terjedő fajokból álló állományok a jelölő élőhelyek szomszédságában a magasabb természetességű állományok arányát csökkentve terjeszkednek, illetve jelölő élőhelyek potenciális termőhelyein állnak, ezért elhatárolásuk, illetve a fafajcsere mindenképpen indokolt. A kezelési egységbe sorolt erdők jelentős része országos jelentőségű védett

természeti területen (Duna-Dráva Nemzeti Park) fekszik. A tájidegen állományok a védett természeti területekre vonatkozó törvényi előírások szerint sem tarthatók fenn. Ezeket hosszú távon (a kor és az egészségi állapot függvényében mozaikosan elhelyezett, kisebb területű tarvágásokkal, illetve esetenként fokozatosan) a termőhelyi viszonyokhoz igazodó, potenciális erdőtársulásoknak megfelelő élőhelytípussá kívánatos alakítani a terület természeti értékének növelése érdekében.

KE-5 Gyepek

a) Kezelési egység kódja: KE-5

b) Kezelési egység meghatározása:

A hullámtér eltérő szintjein fragmentáltan előforduló gyepterületek. A feltöltődött holtmedrek magas partjain (lőszgyepek) és a töltések lábánál (mocsárrétek) sávosan elhelyezkedő élőhelyek, tisztások és vadlegelők. Fennmaradásuk a kezeléstől függ. Többségük degradálódott, özönnövényekkel fertőzött.

c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

ÁNÉR élőhelyek:

- B1a - Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások
- B5 - Nem zsombékoló magassárrétek
- D34 – Mocsárrétek
- E1 – Franciaperjés rétek
- P2a - Üde cserjések
- OB - Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok
- OC– Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
- OD Lágyszárú özönfajok állományai
- T2 - Évelő, intenzív szántóföldi kultúrák
- T5 - Vetett gyepek, füves sportpályák

Natura 2000-es jelölő élőhely:

- 6250 - Síksági pannon löszsztyepek
- 6430 - Üde, tápanyaggazdag magaskórósok
- 6440 - Ártéri mocsárrétek
- 6510 - Sík- és dombvidéki kaszálórétek

Érintett közösségi jelentőségű jelölő fajok:

nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)
díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*)

Egyéb értékes fajok:

vitészkosbor (*Orchis militaris*)
réti iszalag (*Clematis integrifolia*)
nyári tűzike (*Leucjum aestivum*)
pókbangó (*Ophrys sphegodes*)
fecskefarkú lepke (*Papilio machaon*)
kardoslepke (*Iphiclides podalirius*)

citromlepk (*Gonepteryx rhamni*)
 nappali pávaszem (*Inachis io*)
 c-betűs lepke (*Polygonia c-album*)
 vízisikló (*Natrix natrix*)

d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az általános kezelési javaslatok megegyeznek a hatályos jogszabályok gyepkezelésre vonatkozó előírásaival. Az élőhelyek degradáltsága sok helyen előrehaladott, fenntartásuk gondos kezelést kíván. Ennek keretén belül elsődleges az inváziós fajok visszaszorítása. A cserjésedés megakadályozására időnként szükség lehet további beavatkozásokra. Legeltetés esetén figyelemmel kell lenni a legeltetés intenzitására a további degradáció és a talajfelszín károsodásának elkerülése érdekében, mivel a felnyílt, zavart területen gyorsan terjednek az özönnövények is. A régóta kaszálással kezelt fajgazdag gyepeken kerülni kell a legeltetést. A mozaikos kaszálás biztosíthatja a változatos élővilág megőrzését.

e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

I.) Kötelezően betartandó előírások:

Kötelezően betartandó előírások:

- A természet védelméről szóló 1996.évi LIII. törvény
- A Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet
- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet. az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről

II.) Javasolt előírások:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok	Megjegyzés
GY01	Felülvetés nem megengedett.	Kivéve a kezelt vadlegelőket.
GY09	Fogasolás nem megengedett.	Láncborona használata csak vadkár helyreállítása céljából megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett.	
GY11	Hengerezés nem megengedett.	
GY12	Gyepszellőztetés nem megengedett.	
GY13	Kiszántás nem megengedett.	
GY14	Felázott talajon munkavégzés nem megengedett.	
GY15	Tűzpászták létesítése nem megengedett.	
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.	

GY26	Inváziós fás szárúak mechanikus irtása.	
GY28	A gyepek cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórta jelentkező őshonos cserjék megőrzése.	Cserjék visszaszorítása gyeptermelési módszerekkel végezhető.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.	Fakitermelési technológiával végzett cserjeirtásra vonatkozóan.
GY30	A természetes gyepekben az őshonos, méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése.	
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni.	
GY33	A gyepterületen előforduló őshonos hagyasfák, hagyasfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok meghagyása.	
GY44	A legeltetési sűrűség egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.	
GY45	A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges.	Természetvédelmi kezelővel előzetesen egyeztetve kismértékű eltérés lehetséges.
GY48	Szakaszoló legeltetés esetén legeltetési terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.	
GY64	Kaszáló sarjülegeltetését a kaszálás napjától számított 30 napon belül nem lehet megkezdeni.	
GY67	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.	
GY70	Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár).	
GY86	A széna összegyűjtése és eltávolítása a területről a kaszálást követő 2 héten belül.	Természetvédelmi kezelővel előzetesen egyeztetve kismértékű eltérés lehetséges.
GY92	A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén minimum 10 cm-es fűtarló biztosítása.	
GY102	A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegélyelőhelyek a kaszálatlan területbe beletartozhatnak.	
GY103	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve a kaszálás felfüggesztése, és haladéktalanul a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság értesítése, akinek a javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kialakítása.	
GY105	Minden évben tisztító kaszálás elvégzése.	
GY107	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása.	Vagy virágzás előtt.
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak nem helyezhetők el.	
GY117	Éjszakai helyek, ideiglenes karámok és jóságállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.	
GY123	A fás legelő fái felújítását a megjelenő újulat megőrzésével, a vadak és legelő állatok elleni megvédésével	A fás legelő fái mesterséges úton is felújíthatók.

	szükséges biztosítani.	
GY128	Kaszálás szárazzással nem helyettesíthető.	Kivéve árvízét követő időszakban.
GY130	Gépi cserjeirtás csak kemény (száraz vagy fagyott) talajon végezhető. Tartós esőzés után a munkák szüneteltetése, gépekkel mozogni a területen csak annak felszáradása után lehet. A gépi munkavégzés nem károsíthatja a gyepet.	
GY132	A levágott növényi részek lehordása a gyepterületről 1 hónapon belül, a kivágott cserjéket tilos a gyepen deponálni.	

f) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely fejlesztési javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan a már meghatározott kezeléseken túl (inváziós fajok visszaszorítása és cserjésedés megakadályozása) élőhely-rekonstrukciós vagy élőhely fejlesztési javaslat nem merül fel.

A nedves gyepterületek fennmaradása, szárazodásuk megakadályozása közvetve, a teljes terület vízháztartásának javításán keresztül biztosítható.

g) Kezelési javaslatok indoklása

A fragmentáltság és az erős legeltetés miatt a löszgyep állományok közepes természetességűek, míg a mocsárrétek esetében a kaszálás hiánya és alacsony intenzitású legelés (főleg a vad által) jellemző. A javaslatoknak megfelelő, extenzív de rendszeres kezelésekbiztosítják az özönnövények visszaszorítását és a szukcesszió lassítását, ezáltal a jelölő gypes élőhelytípusok és a hozzájuk kötődő védett és jelölő fajok megőrzését. A delelőfák, cserjefoltok megőrzése növeli az élőhelyi diverzitást, értékes mikrohabitatokat biztosít, kedvező a szegélyélőhelyeket kedvelő fajok (pl. egyes lepkék és énekes madarak) számára. Az inváziós lágyszárúakkal fertőzött gyeppek intenzív kezelést igényelnek a helyreállításhoz.

KE-6 Duna folyó és mellékágai

a) Kezelési egység kódja: KE-6

b) Kezelési egység meghatározása:

A Duna és mellékágainak nyílt folyóvízi medrét soroltuk ebbe a kezelési egységbe, de beletartoznak a partmenti vegetáció apróbb foltjai, melyek lehatárolása nem lehetséges kis méretük vagy pedig évenkénti áthelyeződésük miatt.

A Duna folyó mellékágai:

Rezéti-Duna, Vén-Duna, Móric-Duna, Kádár-Duna.

Ide soroltuk a Sió-csatornát is, mely áramló vizű víztestként mellékág jellegű.

c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

ÁNÉR élőhelyek:

- U8 - Folyóvizek
- Ac - Álló- és lassan áramló vizek hínárnövényzete
- I1 - Nedves felszínek természetes pionír növényzete
- I1N - pionír folyómeder-növényzet

Natura 2000-es jelölő élőhely:

- 3130 - Törpekákás iszapnövényzet
- 3150 - Eutróf sekély tavak és holtmedrek hínárja
- 3270 - Ártéri ruderalis magaskórós folyómedernövényzet

Érintett közösségi jelentőségű jelölő fajok:

balin (*Aspius aspius*)
vágócsík (*Cobitis taenia*)
dunai ingola (*Eudontomyzon mariae*)
halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*)
széles durbincs (*Gymnocephalus baloni*)
selymes durbincs (*Gymnocephalus schraetser*)
garda (*Pelecus cultratus*)
magyar bucó (*Zingel zingel*)
német bucó (*Zingel streber*)
tavi denevér (*Myotis dasycneme*)
szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*)
leánykoncér (*Rutilus pigus*)
mocsári teknős (*Emys orbicularis*)
vidra (*Lutra lutra*)
európai hód (*Castor fiber*)

Egyéb értékes fajok:

kockás sikló (*Natrix tessellata*)

d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A Duna és mellékágainak vízjárása alapvetően befolyásolja a vízterek és parti környezetük élővilágának fennmaradását, a fokrendszeren keresztül pedig a teljes ártéri élővilágot, ezért a mederrendezési, mederfenntartási munkák tervezése és kivitelezése során minden esetben kiemelt figyelmet kell fordítani a Gemenc egyedülálló ártéri ökoszisztémájának megőrzésére, a természetszerű vízjárási viszonyok biztosítására, a természetvédelmi célok előtérbe helyezésére. A vízgazdálkodási és hajózási tevékenység során is javasolt a kotrási és mederrendezési munkálatok természetvédelmi szemléletű felülvizsgálata. A felülvizsgálatnak javasolt kitérnie a búvóhelyet nyújtó és árnyékoló vízi növényzet és parti vegetáció eltávolításának szükségességére is.

Mivel új mellékágak és holtágak lefűződése a jelenlegi szabályozott mederviszonyok között nem várható, elsődleges feladat mérsékelni a még meglévő mellékágak feltöltődésének ütemét. Javasolt a torkolatok kitisztítása, szükség esetén élőhelyrehabilitációs célú kotrások elvégzése. A halgazdálkodási vízterületeken az élőhelyek védelmét biztosító halgazdálkodási tervet és horgászrendet kell kialakítani és betartatni.

A hosszú távú kezelések megalapozása érdekében további monitoring-rendszerek kiépítése és fenntartása szükséges a még kevés adattal rendelkező biotikus és abiotikus tényezők nyomon követésére (pl.: hordalékszállítás, inváziós fajok nyomonkövetése).

e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

I.) Kötelezően betartandó előírások:

- A természet védelméről szóló 1996.évi LIII. törvény
- 1995. évi LVII. törvény a vízgazdálkodásról
- vonatkozó vízgyűjtő-gazdálkodási terv
- A halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló 2013. évi CII. törvény
- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet. az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről

II.) Javasolt előírások:

Kód	Vizes területekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok	Megjegyzés
V09	Felszíni vizekből történő öntözés csak az illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.	A természetvédelmi kezelővel előzetesen egyeztetett módon.
V14	A vízi növényzet és a part menti növényzet nem irtható (vágás, nádégetés, cserjék kivágása).	Kivéve a jogszabályi kötelezettségből adódó fenntartási, karbantartási munkákat.
V19	Idegenhonos halfajok viaszorítása, idegenhonos halfaj nem telepíthető.	Mivel az idegenhonos fajok telepítését az 1996. évi LIII. törvény 14. §-a

		természetes és természetközeli állapotú vizek esetében általánosan megtiltja, ennek kapcsán a tilalom hatékony érvényesítése a cél.
V26	A területen élő és táplálkozó madarak riasztásának időbeli és területi korlátozásait a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett módon, a madárriasztási tervnek megfelelően lehet végezni.	
V63	Élőhely-rekonstrukció.	Mellékágak revitalizációja.

f) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely fejlesztési javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan az élőhely fejlesztés a szükséges víz biztosítását célozza meg. Ez olyan nagyberuházásokkal érhető el, mint a mederzáró gátak és kőszarkantyúk részleges vagy teljes elbontása, a mellékágakban felhalmozódott hordalék eltávolítása, melyek részletes hatástanulmányokat igényelnek. Természetvédelmi szempontból ugyancsak pozitív hatással járna az arra alkalmas helyeken a természetes mederdinamika részleges helyreállítása a partvédelmi kövezések visszabontásával, mellyel az inváziós gébfajok (Gobiidae) visszaszorulása is vélhetően bekövetkezne.

Konkrét rekonstrukciós lehetőségek:

- A Rezéti–Duna felső szakaszán kialakított hordalékcsapda szükség szerinti ürítése, a mellékág további erősebben feltöltődött szakaszainak felmérése, szükség szerinti kotrása.
- A Vén-Duna már megbontott mederelzáró kövezésének lehetőség szerinti további bontása.
- A Kádár-Duna kotrása, mederelzáró kövezésének megbontása, valamint a Dunáról történő vízbevezetés javítása.
- A fekete erdei kövezések tövének megbontásával, szükség esetén kotrási munkák elvégzésével átfolyó rendszerű mellékág kialakítása.

g) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési típusba sorolt területeken a kezelések a szükséges vízmennyiség és minőség biztosítását szolgálják. További javaslatok irányulnak a halfauna összetételének javítására, valamint az inváziós fajok jelenlétének csökkentésére. A mellékágak elzárásainak a megszüntetése, a mellékágak újra élővé tétele több reofil jelölő faj (*Aspius aspius*, *Gobio albipinnatus*, *Gymnocephalus baloni*, *Gymnocephalus schraetser*, *Rutilus pigus*, *Zingel zingel*) populációjára pozitív hatást fejtene ki. A partmenti növényzet megóvásával számos védett faj élőhelye őrizhető meg. A vízi növényzet sok hal, kételtű és ízeltlábú faj búvó- és szaporodóhelye. A vízparti fák alámosott gyökérzete közé előszeretettel ássa kotorékát a vidra (*Lutra lutra*). A mellékágakból történő vízkivétel esetenként a vízmennyiség drasztikus csökkenését okozza és ezzel a vízi szervezeteket veszélyezteti.

KE-7 Holtágak

a) Kezelési egység kódja: KE-7

b) Kezelési egység meghatározása

A terület egész évben vagy az év nagy részében vízzel borított, természetes, állóvízi (legfeljebb időszakosan lassan folyó) vizes élőhelyeinek összessége, melyekre hínár vegetáció és vízben álló lápi-, mocsári növényzet jellemző.

A területen található jelentősebb holtágak:

Tolnai-Duna, Faddi-Duna, Bogyiszlói-Duna, Taplósi Holt-Duna, Holt-Sió, Forgó-tó, Decsi Nagy-Holt-Duna, Decsi Kis-Holt-Duna, Grébec-Duna, Cserta-Duna, Nyéki Holt-Duna, Grébec-Duna, Szeremlei Duna.

c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

ÁNÉR élőhelyek:

- U9 - Állóvizek
- Ac - Álló- és lassan áramló vizek hínárnövényzete
- I1N - pionír folyómeder-növényzet
- B1a – Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások
- OB – Jellegtelen üde gyepek

Natura 2000-es jelölő élőhely:

- 3130- Törpekákás iszapnövényzet
- 3150 -Eutróf sekély tavak és holtmedrek hínárja
- 3270 - Ártéri ruderalis magaskórós folyómeder növényzet
- 6430- Üde, tápanyaggazdag magaskórósok

Érintett közösségi jelentőségű jelölő fajok:

apró fillérsiga (*Anisus vorticulus*)
balin (*Aspius aspius*)
réticsík (*Misgurnus fossilis*)
dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*)
mocsári teknős (*Emys orbicularis*)
vidra (*Lutra lutra*)
európai hód (*Castor fiber*)
szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*)

Egyéb értékes fajok:

kockás sikló (*Natrix tessellata*)

d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Megfelelő vízszint és vízminőség esetén rendszeres beavatkozás nem indokolt, a területek minél teljesebb zavartalanságának biztosítása az élőhelyek megőrzéséhez, a jelölő hínártársulások fenntartásához elegendő. Halgazdálkodási vízterületeken az élőhelyek védelmét biztosító halgazdálkodási tervet és horgászrendet kell kialakítani és betartatni.

A holtágak fontos vízgazdálkodási szerepe, hogy az árvízi víztömeget továbbítják az ártéri vízrendszer mögöttes elemeinek (kisebb, sekély tavacskák, gödrök, halszaporító helyek), amennyiben vízbefogadó és vízmegtartó képességük megfelelő. A terület vízjárását biztosító fokok rendszerének állapotát (ahol szükséges) felül kell vizsgálni és helyre kell állítani. A holtágak hosszú távú megőrzése és a jelölő élőhelyek vízigényének biztosítása érdekében szükség lehet a lerakódott mederanyag eltávolítására (mederkotrással, hordalécsapdák kialakításával és tisztításával), illetve a víz visszatartását segítő, szabályozó műtárgyak létesítésére.

e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

I.) Kötelezően betartandó előírások:

- A természet védelméről szóló 1996.évi LIII. törvény
- 1995. évi LVII. törvény a vízgazdálkodásról
- Magyarország felülvizsgált, 2015. évi vízgyűjtő-gazdálkodási terve
- A halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló 2013. évi CII. törvény
- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet. az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről

II.) Javasolt előírások:

Kód	Vizes területekre vonatkozó előírás-javaslatok	Megjegyzés
V01	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.	
V09	Felszíni vizekből történő öntözés csak az illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.	A természetvédelmi kezelővel előzetesen egyeztetett módon.
V19	Idegenhonos halfajok visszaszorítása, idegenhonos halfaj nem telepíthető.	Mivel az idegenhonos fajok telepítését az 1996. évi LIII. törvény 14. §-a természetes és természetközeli állapotú vizek esetében általánosan megtiltja,

		ennek kapcsán a tilalom hatékony érvényesítése a cél.
V63	Élőhely-rekonstrukció.	

f) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely fejlesztési javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan az élőhely fejlesztés a szükséges víz biztosítását célozza meg. Ez javarészt nagyberuházásokkal érhető el, melyek további hatástanulmányokat igényelnek. A hullámtéri holtágak vízutánpótlásának és vízmegtartásának javítása érdekében műtárgyak létesítésére lehet szükség (zsilip, küszöb, szivattyú, szivornya, stb, lehetőleg minél kevesebb aktív emberi beavatkozással működtethető rendszerek kialakításával). A holtágak feltöltődése esetén hosszútávú megőrzésükhöz szükségessé válhat a szukcessziós folyamatok lassítása, a felhalmozódott hordalék eltávolítása.

Konkrét rekonstrukciós lehetőségek:

- A Szeremlei-Duna medrének kotrása és a víz visszatartását szolgáló műtárgy építése az alsó torkolat közelében.
- A Bátai Holt-Duna felső szakaszán a vízvisszatartás megoldása, és lehetőség szerint az erősen feltöltődött területek részleges kotrása.
- A Bátai Holt-Duna alsó szakaszának fenntartási célú kotrása, a vízvisszatartó zsilip felújítása, részleges átalakítása.
- A Cserta alsó küszöbének korrekciója, optimális küszöbszintre történő beállítása.
- A Tolnai-Duna (Alsó és Felső Holtág) medrének kotrása, bioremediációs kezelése, a Sióról történő gravitációs vízpótlás lehetőségének megteremtése, a dunai vízpótlásra lehetőseget adó doromlási szivattyútelep rekonstrukciója, új dunai vízpótlási lehetőségek megteremtése

g) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési típusba sorolt területeken a védelem biztosítása lehetetlen a szükséges vízmennyiség és megfelelő vízminőség biztosítása nélkül.

A holtágakhoz kötődő jelölő értékek megőrzéséhez rövid távon a terület zavartalanságának megőrzése elegendő, ám a természetes (szukcesszió) és antropogén hatásra bekövetkező (medermélyülés, mederelzárások) vízjárás- és mederváltozások hosszú távon aktív beavatkozásokat tesznek szükségessé a megfelelő vízháztartás biztosítása érdekében. A mederszabályozások óta újabb holtágak lefűződése nem várható, a még meglévők csak élőhelyrekonstrukciós beavatkozásokkal tarthatók fent. Az ártéri vízrendszer működésének fontos láncszemei a holtágak. Az élő vízzel való időszakos összeköttetés lehetőségének fenntartása, és az ártér főmedertől távolabbi, mély fekvésű részeivel, gödreivel való kapcsolat megőrzése (a fokrendszer karbantartásával) biztosítja az ártéri vizes élőhelyek összefüggő rendszerének működését, a nagyvizek szétterítését az ártéren, és ezáltal a vízhez kötődő jelölő élőhelytípusok és fajok megőrzését.

Az élőhelyek minőségét befolyásolja a halgazdálkodási hasznosítás, a halfauna összetétele, az inváziós fajok jelenléte is.

KE-8 Vizes élőhelyek

a) Kezelési egység kódja: KE-8

b) Kezelési egység meghatározása:

Kiszáradó eutróf tavacsókák néhol állandó, de sekély vízborítással, illetve áradáskor feltöltődő, kisebb tavak, holtág medrek, kubik gödrök. A kis kiterjedésű vizek feltöltődésük után halszaporító, halnevelő és madártáplálkozó helyekként funkcionálnak.

c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

ÁNÉR élőhelyek:

- Ac - Álló- és lassan áramló vizek hínárnövényzete
- B1a - Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások
- B2 - Harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet
- B5 - Nem zsombékoló magassásrétek
- BA - Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál
- D6 - Ártéri és mocsári magaskórósok
- I1 - Nedves felszínek természetes pionír növényzete
- OB - Jellegtelen üde gyepek
- U7 - Homok-, agyag-, tőzeg- és kavicsbányák, digó- és kubikgödrök, mesterséges löszfalak
- U8 - Folyóvizek
- U9 - Állóvizek

Natura 2000-es jelölő élőhely:

- 3150 - Eutróf sekély tavak és holtmedrek hínárja
- 3270 - Ártéri ruderalis magaskórós folyómeder növényzet
- 6430 - Üde, tápanyaggazdag magaskórósok
- 6440 - Ártéri mocsárrétek

Érintett közösségi jelentőségű jelölő fajok:

apró fillérsiga (*Anisus vorticulus*)
réticsík (*Misgurnus fossilis*)
vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*)
mocsári teknős (*Emys orbicularis*)
vidra (*Lutra lutra*)

Egyéb értékes fajok:

- kockás sikló (*Natrix tessellata*)
- barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*)
- zöld varangy (*Bufo viridis*)
- vízisikló (*Natrix natrix*)

d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A KE-7-es területekhez hasonlóan a hosszú távú fennmaradást a megfelelő mennyiségű és minőségű víz biztosítása, illetve az elöntések időtartamának növelése teszi lehetővé. Ehhez elengedhetetlen a vízrendszer elemeinek megfelelő kapcsolata, a fokok és medrek átjárhatósága, hogy árvízkor a területek megfelelő elöntést kapjanak. Mivel sok esetben kis kiterjedésű élőhely-foltokról van szó, kiemelt veszélyeztető tényező a túltartott vadállomány taposása, a (részben ennek nyomán megjelenő) inváziós fajok terjedése, esetleg az emberi zavarás (horgászat). Ezért ezeken a területeken is szükséges a vadállomány csökkentése, illetve a kis kiterjedésű időszakos vizeken a halászat, horgászat teljes mellőzése.

e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

I.) Kötelezően betartandó előírások:

- A természet védelméről szóló 1996.évi LIII. törvény
- A halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló 2013. évi CII. törvény
- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet. az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről

II.) Javasolt előírások:

Kód	Vizes területekre vonatkozó előírás-javaslatok	Megjegyzés
V01	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.	
V09	Felszíni vizekből történő öntözés csak az illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.	
V25	Horgászvízként és halastóként nem hasznosítható.	
V55	Nádgazdálkodás nem végezhető.	
V63	Élőhely-rekonstrukció.	Fokrendszer rekonstrukciója.

f) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely fejlesztési javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan az élőhely fejlesztés a szükséges víz biztosítását célozza meg. A hullámtéri fokrendszer felmérése és rekonstrukciója biztosíthatja a vízrendszer elemeinek megfelelő összeköttetéseit annak érdekében, hogy az árhullámokkal érkező víz az ártér mélyedéseit a teljes területen átjárhassa. Egyes feltöltődő, vagy már feltöltődött vizes élőhelyek kotrásos rekonstrukciója is nagyban elősegítheti az élőhelytípus mozaikos fennmaradását.

Konkrét rekonstrukciós lehetőségek:

- A Forgó-tó és a Decsi Nagy-Holt-Duna vízellátását biztosító fokok helyreállítása a mederszűkületek, feltöltődések eltávolításával.

g) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési javaslatok a zavarás és ebből eredő degradáció káros hatásainak mérséklését illetve a szükséges vízmennyiség és minőség biztosítását célozzák meg.

Megfelelő vízellátottság mellett a területek zavartalanságának biztosítása a legfontosabb feladat a jelölő értékek védelme érdekében. A Duna medermélyülése, az ártér feltöltődése, és a folyószabályozások miatt a víz természetes ártéri dinamikájának beszűkülése, hosszú távon szükségessé tesznek olyan élőhelyrekonstrukciós beavatkozásokat, amelyek biztosítják a víz szabad beáramlását, és minél hosszabb ideig való visszatartását az időszakosan vízjárta, sekély, tocsogós területeken.

Természetes körülmények között a vad túrásával, taposásával, kisebb nyílt felszínek létrehozásával hozzájárul az élőhelydinamikai folyamatok működéséhez, rágásával a gyepek fenntartásához. A túltartott vadállomány azonban a terület túlzott bolygatásával gyomosodást idéz elő és akadályozza az élőhelyek regenerálódását.

KE-9 Egyéb területek

a) Kezelési egység kódja: KE-9

b) Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelés egységbe soroltuk azokat a területeket, melyek legjellemzőbb tulajdonsága az ember általi zavarás, az intenzív területhasználat, és az ennek nyomán kialakult jelentős mértékű degradáció. Természetvédelmi szempontból értéktelen területek. Ide tartoznak a szántók és a szántó művelési ágú vadföldek, utak, tanyák, vadászházak és erdészházak.

c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- OB – Jellegtelen üde gyepek
- OC – Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
- OD – Lágyszárú évelő özönfajok állományai
- OF – Magaskórós ruderalis gyomnövényzet
- T1 – Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák
- T2 – Évelő, intenzív szántóföldi kultúrák
- T6 – Extenzív szántók
- T10 – Fiatal parlag és ugar
- U2 – Kertvárosok, szabadidős létesítmények
- U4 – Telephelyek, roncsterületek és hulladéklerakók
- U10 – Tanyák, családi gazdaságok
- U11 – Út- és vasúthálózat

Érintett Natura 2000 élőhelyek: -

Érintett közösségi jelentőségű jelölő fajok:

kúszó zeller (*Apium repens*)

Egyéb értékes fajok:

fehérszélű törpedenevér (*Pipistrellus kuhlii*)

zöld varangy (*Bufo viridis*)

d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A tervezési terület jelölő kúszó zeller (*Apium repens*) állománya egy kis kiterjedésű, néhány négyzetméteres területen található a bogysiszlói holtág partján, rendszeresen nyírt, horgászok és más turisták által használt, a belterület peremén fekvő gyepon, illetve az azon haladó út szegélyén. A faj megőrzése szempontjából az élőhely védelme, a beépítés, burkolás elkerülése elsődleges fontosságú. Ehhez továbbra is folyamatos együttműködés szükséges a

terület tulajdonosa, kezelője és a természetvédelmi kezelő szakemberei között. A taposás az eddigi tapasztalatok szerint nem károsítja az állományt. A faj monitorozását folytatni kell, és amennyiben a túlzott bolygatás miatt negatív változás tapasztalható, javasolt az élőhely elzárása a járműforgalom elől. Fontos a faj élőhelyén a megfelelő vízellátás megőrzése és a rendszeres gyepkezelés folytatása.

Természetvédelmi szempontból hosszú távú célként a nagyüzemi szántók átalakítását, gyepesítését vagy honos fajokkal történő erdősítését lehet meghatározni. A védett, magas természetességű területek közé ékelődő szántók jelentős veszélyforrások a kijuttatott műtrágya és növényvédőszer miatt (melyek a környező területek szennyeződését okozhatják, közvetlenül vagy közvetve a talajvíz és a felszíni vizek szennyeződésén keresztül). Rövidtávú célként a vegyszerhasználat korlátozása a cél. Lehetőség szerint csak a biogazdálkodásban megengedett szerek alkalmazására kell törekedni, a tápanyagpótlást szerves trágyával javasolt megoldani. Törekedni kell a talaj kíméletére, kerülni javasolt a túlságosan nagy parcellák kialakítását, a peremterületeken pedig fontos fás-cserjés mezsgyék kialakítása, ami talajvédelmi szempontból és a kártevők elleni védekezés szempontjából is előnyös. Fontos az inváziós fajok megtelepedésének és terjedésének megelőzése. Kistáblás művelés, hagyományos kultúrák és hagyományos technológiák alkalmazása javasolt. Melioráció nem végezhető. A meglévő meliorációs infrastruktúra felújítása nem javasolt.

A területet érintő infrastrukturális elemek és gazdasági létesítmények karbantartása, esetleges fejlesztése során minden esetben egyedi eljárás és a természetvédelmi kezelővel való előzetes egyeztetés szükséges. Törekedni kell arra, hogy az üzemelés vagy az esetleges karbantartási munkák, felújítások során a bolygatott területek ne növekedjenek, további degradáció ne jelentkezzen, az esetleges gyomosodást vissza kell szorítani. Javasolt a vegyszerhasználat minimalizálása, a környezetre veszélyes szerek és technológiák alkalmazásának kerülése.

e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

I.) Kötelezően betartandó előírások:

- A védett területen található területek esetében: A természet védelméről szóló 1996.évi LIII. törvény
- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet. az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről

II.) Javasolt előírások:

Kód	Kategória	Szántóterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
SZ01	betakarítás	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés nem megengedett.
SZ04	betakarítás	Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás és vadriasztó lánc használata.
SZ19	növényvédelem	Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett.

SZ20	növényvédelem	Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges.
SZ21	növényvédelem	Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás nem megengedett.
SZ22	növényvédelem	Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek nem alkalmazhatók.
SZ24	növényvédelem	Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen.
SZ25	növényvédelem	Rovarölő szerek nem alkalmazhatók.
SZ27	növényvédelem	Vegyszeres gyomirtás, kivéve az özönnövények mechanikus irtását kiegészítő vegyszeres kezelést, nem végezhető.
SZ37	tápanyag-utánpótlás	Tápanyag-utánpótlást csak szerves trágyával lehet végezni.
SZ43	vetésváltás	Fás szárú és lágyszárú energetikai ültetvény nem telepíthető.
SZ45	agrotechnika	Öntözés nem megengedett.
SZ46	agrotechnika	Melioráció nem megengedett.
SZ48	agrotechnika	Drénezés nem megengedett.
SZ52	élőhely-rekonstrukció	Szántó füves élőhellyé alakítása gyeptelepítéssel, a megjelenő inváziós növényfajok irtása.
SZ56	élőhely-rekonstrukció	Mezőgazdasági földterület első erdősítése, őshonos fafajokkal, támogatható.
SZ68	egyéb	A parcella körül természetes talajvédelmet szolgáló táblaszegély fenntartása, illetve telepítése, amely őshonos cserjékből vagy fákból álló sövény, illetve fasor lehet. A táblaszegély inváziós cserje és fafajoktól való mentességének biztosítása kizárólag mechanikai eszközökkel.

f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Hosszú távon a védett területen található szántóterületek vizes élőhelyekké alakítása, gyepesítése vagy honos fajokkal történő erdősítése a cél.

g) Kezelési javaslatok indoklása:

A kúszó zeller pionír fajunk, jól alkalmazkodik bolygatott felszínekhez. A jelenlegi területhasználat, az emberi taposás az eddigi tapasztalatok szerint nem károsítja az állományt, de a faj folyamatos nyomon követése fontos az esetlegesen szükségessé váló intézkedések megfelelő időben való meghozásához.

A zavart, intenzív emberi használat alatt álló területek jelentősége természetvédelmi szempontból másodlagos, a kezelési javaslatok célja a környező, értékesebb élőhelyekre gyakorolt negatív hatásuk csökkentése, a lehető legkisebb mértékű zavarás biztosítása.

A vegyszerek használata a mezőgazdasági területeken a legkörültekintőbb alkalmazás esetén is a környező élőhelyek szennyeződését okozhatja akár közvetlenül, akár a talajvíz szennyeződésén keresztül. Ez legnagyobb veszélyt a vízi ökoszisztémákra és a környező területek gerinctelen faunájára jelent, valamint ezeken keresztül a táplálékláncba kerülve további vízi szervezetekkel és gerinctelenekkel táplálkozó állatfajokra is kockázatot hordoz.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat a dokumentáció a 3.2.1. fejezetben, valamennyi kezelési egységre vonatkozóan a kezelési javaslatokkal egységes szerkezetben tárgyalja.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

Az egyes fajokkal kapcsolatosan a fajvédelmi intézkedések túlnyomó részben élőhelykezelési jellegűek, így beépültek a kezelési egységekre megfogalmazott javaslatok közé.

A kezelésben már megadott intézkedéseken túl javasolt fajvédelmi intézkedések:

Nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)

Kerülendő bármilyen szabályozási munka, ami az élőhely talajvízszintjének csökkenését vagy vízháztartásának gyökeres megváltoztatását vonja maga után. Élőhelyein a szegélyek, gyepek és fás vegetáció mozaikos fenntartására kell törekedni.

Díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*)

A faj számára létfontosságú az üde erdei szegélyek mentén a kőrissel elegyes erdők és azok természetközeli aljnövényzetének állapota. Fontos a fajgazdag erdei nyiladékok, tisztások megőrzése. Nem javasolt a nem szelektív rovarölő szerek alkalmazása az erdészeti kártevők irtására.

Bogarak

A xilofág fajok (nagy szarvasbogár - *Lucanus cervus*, nagy höscincér - *Cerambyx cerdo*, havasi cincér - *Rosalia alpina*, gyászscincér - *Morimus funereus*, skarlátbogár - *Cucujus cinnaberinus*) megőrzése érdekében az élőhelyül szolgáló idős, vagy természetyszerűen vegyes korszerkezetű erdőállományok arányának növelése javasolt. A honos fajkészletű erdők vágáskorát a valós egészségi állapotuk függvényében lehetőség szerint javasolt emelni. Az egészségügyi termeléseket a faj élőhelyein korlátozni szükséges, mivel az éppen azokat a faegyedeket célozza, amelyek szaporodó helyként szolgálnak. Fontos a fekvő és lábon álló, (lehetőleg 25 cm-nél nagyobb törzsátmérőjű) holt faegyedek időben és térben nagyjából egyenletes eloszlásának biztosítása.

Halak

Balin (*Aspius aspius*), halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*), széles durbincs (*Gymnocephalus baloni*), selymes durbincs (*Gymnocephalus schraetzer*), leánykoncér (*Rutilus pigus*), magyar bucó (*Zingel zingel*): Fel kell számolni az ipari és kommunális szennyező forrásokat. Az egyre erősebben jelentkező horgászati terhelés miatt fontos a hatékony tájékoztatás és kommunikáció. Az élő- és szaporodóhelyeiken a sóder- és kavicskitermelés nem megengedhető.

Vöröshasú unka (*Bombina bombina*) és dunai tarajosgőte (*Triturus dobrogicus*)

A két faj állományai bár országosan jelentősek, a területen fragmentáltan találhatóak meg kisebb egyedszámmal. A kétélűek esetében az élőhelyek kiszáradásának és a kémiai szennyezések bekerülésének megakadályozása biztosítja a fennmaradást.

Mocsári teknős (*Emys orbicularis*)

A faj természetvédelmi helyzete a területen összességében jelenleg jónak mondható, azonban a ragadozók (főként róka) fészekpredációja miatt mégis veszélyeztetettnek tekinthető. A ragadozók gyérítése mellett az élőhelyek megőrzése, jó állapotuk fenntartása biztosítja a faj megőrzésének feltételeit is.

Madarak

A fekete gólya (*Ciconia nigra*), a rétisas (*Haliaeetus albicilla*), vörös kánya (*Milvus milvus*) és a barna kánya (*Milvus migrans*) állomány költésének védelme céljából a Gemenc Zrt. (mint a tervezési terület legnagyobb erdőgazdálkodója) és a DDNPI 2012-ben példamutató együttműködési megállapodást kötött, amely a madarak költésének és költőhelyének védelmét eredményesen szolgálja. A megállapodás által tartalmazott térbeli és időszakos korlátozások a KE1-KE4 kezelési egységekre vonatkozó javasolt előírások közt kerültek feltüntetésre. Változatlan betartásuk elengedhetetlenül szükséges a fokozottan védett madárfajok országos viszonylatban is kiemelkedő populációinak megőrzéséhez.

Nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*) és a tavi denevér (*Myotis dasycneme*)

- A jelölő és fokozottan védett denevérfajok ismert ökológiai igénye alapján lehatárolható élőhelyein javasolt az erdő minél magasabb korig történő fenntartása, illetve ahol lehetséges, ott egy olyan többkorú, folyamatos erdőborítás kialakítása, ahol az idős, pusztuló egyedek jelenléte folyamatosan biztosított. Amennyiben fakitermelés válik szükségessé az ismert és erdőadattárban rögzített élőhelyeken, azt augusztus 15. és október 31. között javasolt elvégezni, így elkerülhető a környezőkolóniák, illetve a telelőcsoportok elpusztítása.
- A jelölő és fokozottan védett denevérfajok élőhelyein kiemelten fontos a lábon száradt, félig kiszáradt és odvas faegyedek megtartása, mely szempontot javasolt már a nevelővágások során érvényre juttatni.
- A kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni.
- Az épületlakó denevérfajok esetében fontos a tanyahelyként használt épületpadlások felderítése, az esetleges felújítási munkák kivitelezése során természetvédelmi szempontok érvényesítése.
- Mesterségesen kialakított szálláshelyekkel bővíteni lehet a szálláshely kínálatot (a jelölő fajok igényének megfelelő odútípusokkal, a nyugati piszedenevér esetében pedig akár az álló holtfák számának növelésével).
- A tavi denevér védelme érdekében fontos a vízparti fás vegetáció megóvása, mert ennek szélárnyékoló hatása szükséges a faj számára a táplálkozása során.

Kúszó zeller (*Apium repens*)

Az állomány egy kis kiterjedésű, néhány négyzetméteres területen található a bogysiszlói holtág partján, rendszeresen nyírt, horgászok és más turisták által használt, a belterület peremén fekvő gyepen (régi strand). Pár éve sétányt létesítettek az állomány közvetlen közelében. A faj megőrzése szempontjából az élőhely védelme, a beépítés, burkolás elkerülése elsődleges fontosságú. Folyamatos együttműködés szükséges a terület tulajdonosa, kezelője és a természetvédelmi kezelő szakemberei között. A kúszó zeller pionír fajunk, jól alkalmazkodik bolygatott felszínekhez. A jelenlegi területhasználat, az emberi taposás az eddigi tapasztalatok szerint nem károsítja az állományt. A faj monitorozását folytatni kell, és amennyiben a túlzott taposás, zavarás miatt negatív változás tapasztalható, javasolt az élőhely elzárása a járművek előtt. Fontos a terület vízháztartásának megőrzése és a rendszeres gyepkezelés folytatása.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A közösségi jelentőségű élőhelyek kiterjedésének monitorozására javasolt az NBmR protokoll szerinti élőhelytérképezés elvégzése 10 évente.

Védett és indikátor növényfajok monitorozása NBmR módszertan szerint, 2-5 évente szükséges.

A gerinctelen közösségi jelentőségű jelölő fajok felmérését célszerű a Natura 2000 jelentési periódusokban lehetőleg kétszer, de minimum egyszer átfogóan elvégezni. A mintavétel gyakorisága: ideális esetben 3, minimum 6 évenként.

A jelölő halfajok monitorozására taxonokra kidolgozott módszerek indokoltak, a közösségi szintű, NBmR-ben használt módszertan csak részben szolgáltat információt ezen fajok populációnak a méretéről.

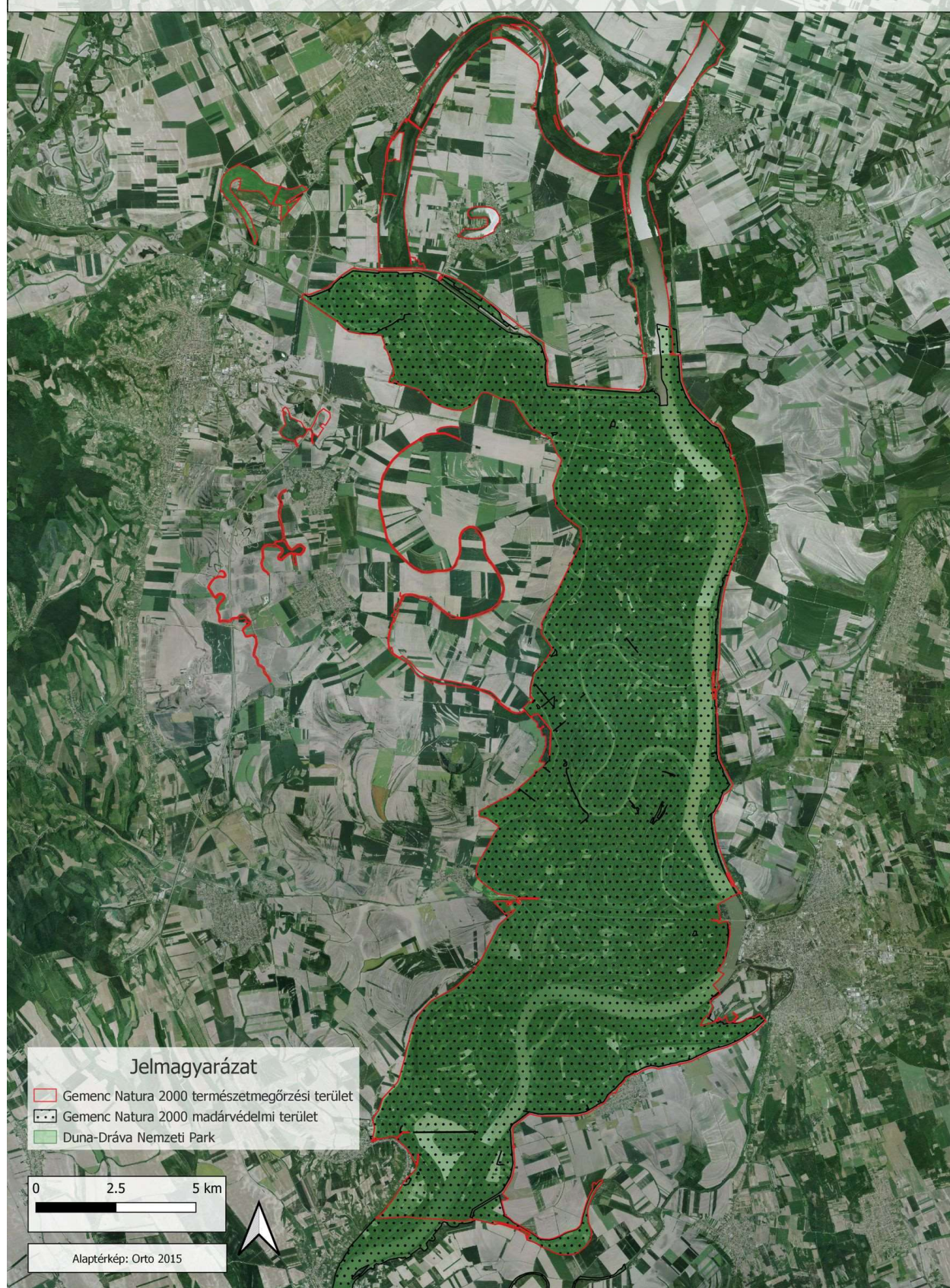
A jelölő denevérfaj állományainak rendszeres monitoringja javasolt automata detektorokkal és befogással. A fajok jelenlét/hiánya, valamint a hosszú távú, rendszeres, hangok alapján vizsgált relatív gyakorisága mutatja a faj (és ezen túl az összes erdei denevérfaj) állományának változását, az erdészeti beavatkozások és más környezeti változások hatásait.

A hód (*Castor fiber*) és a vidra (*Lutra lutra*) állományváltozásait javasolt folyamatosan figyelemmel kísérni.

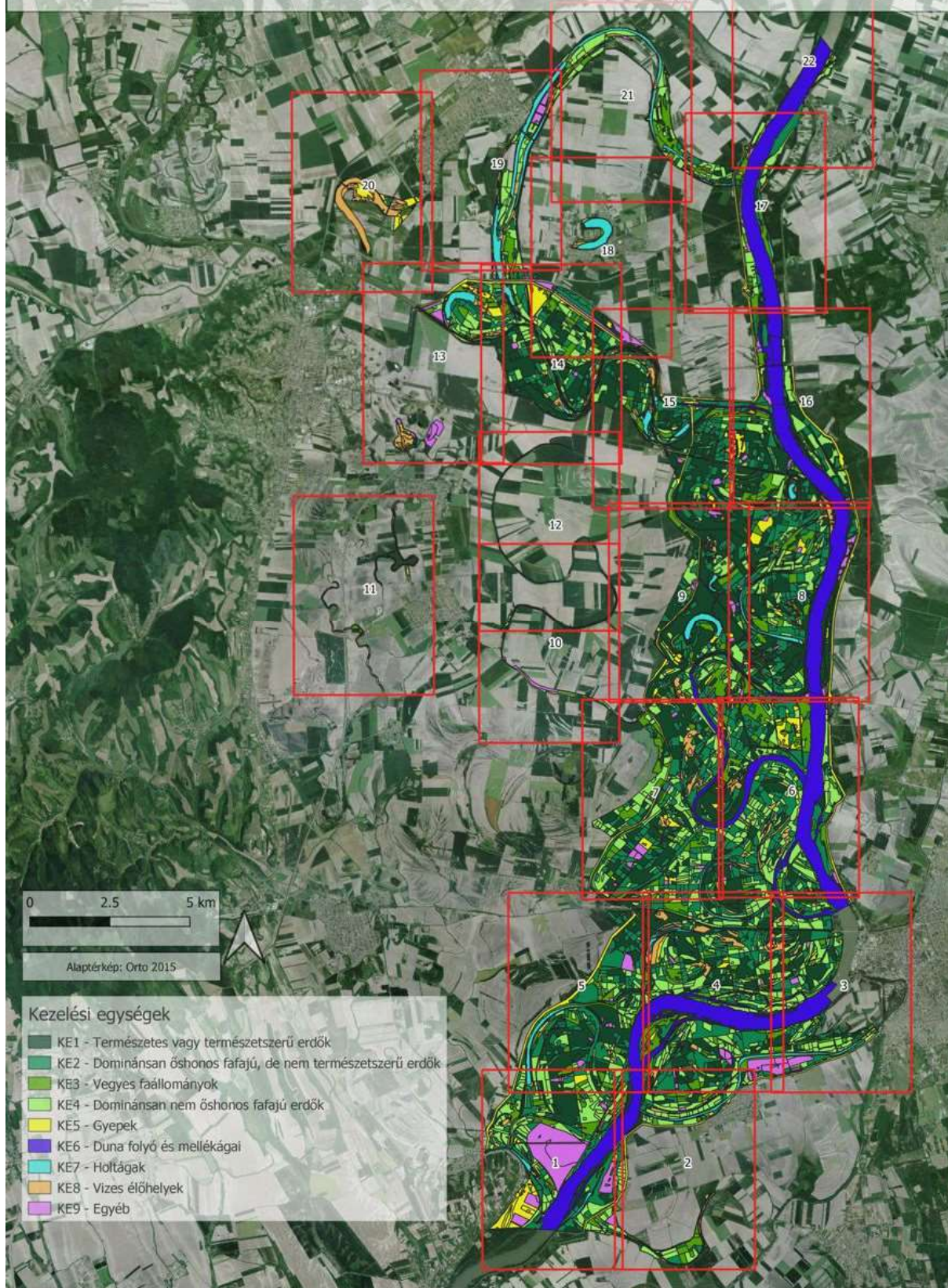
3.2.5. Mellékletek

1. A Gemenc kjtt áttekintő térképe
2. A kezelési egységek áttekintő térképe
3. A kezelési egységek részletes térképei

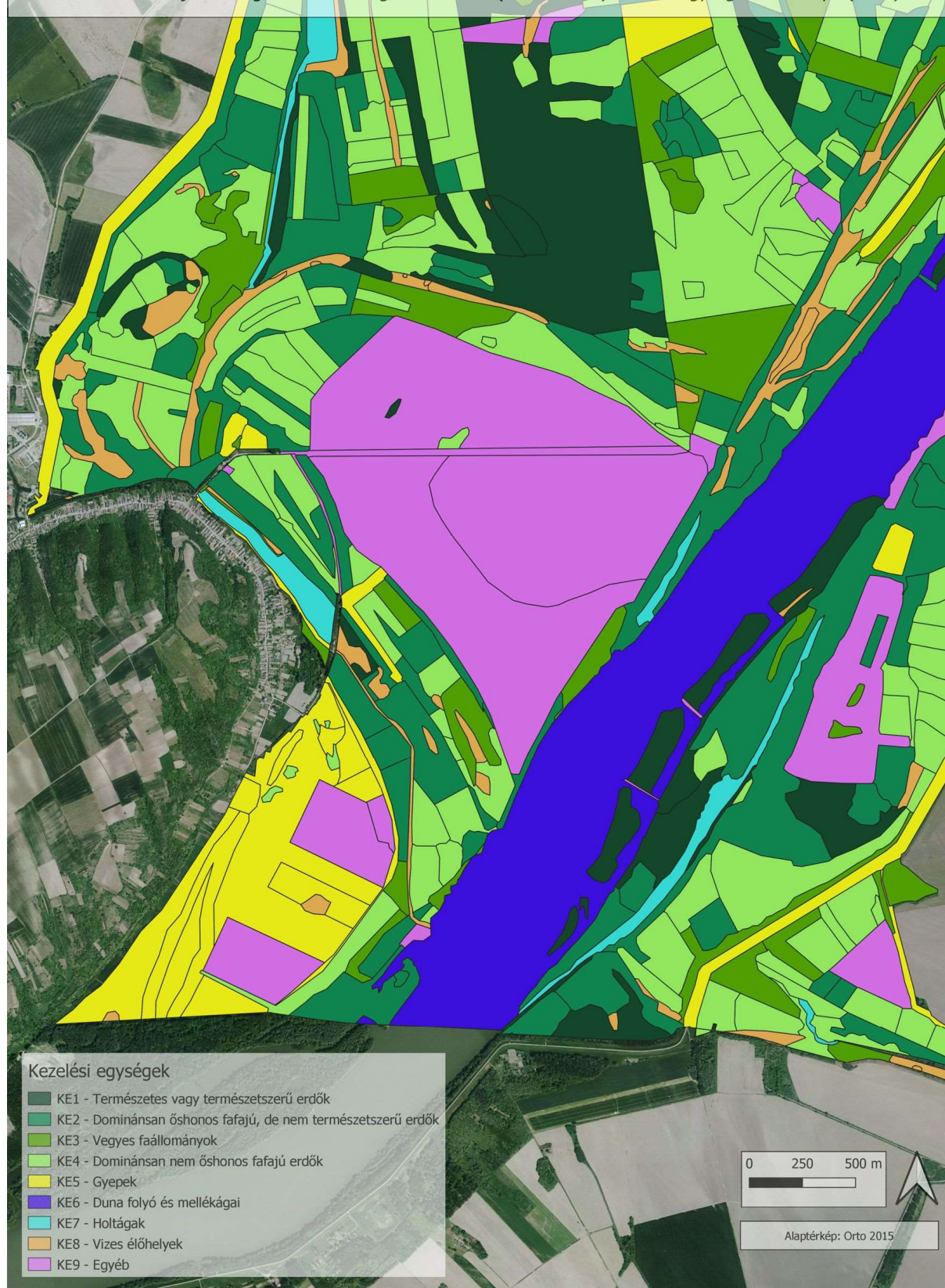
A Gemenc kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUDD20032) áttekintő térképe (2020)

A Gemenc kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUDD20032) kezelési egységeinek áttekintő térképe (2020)

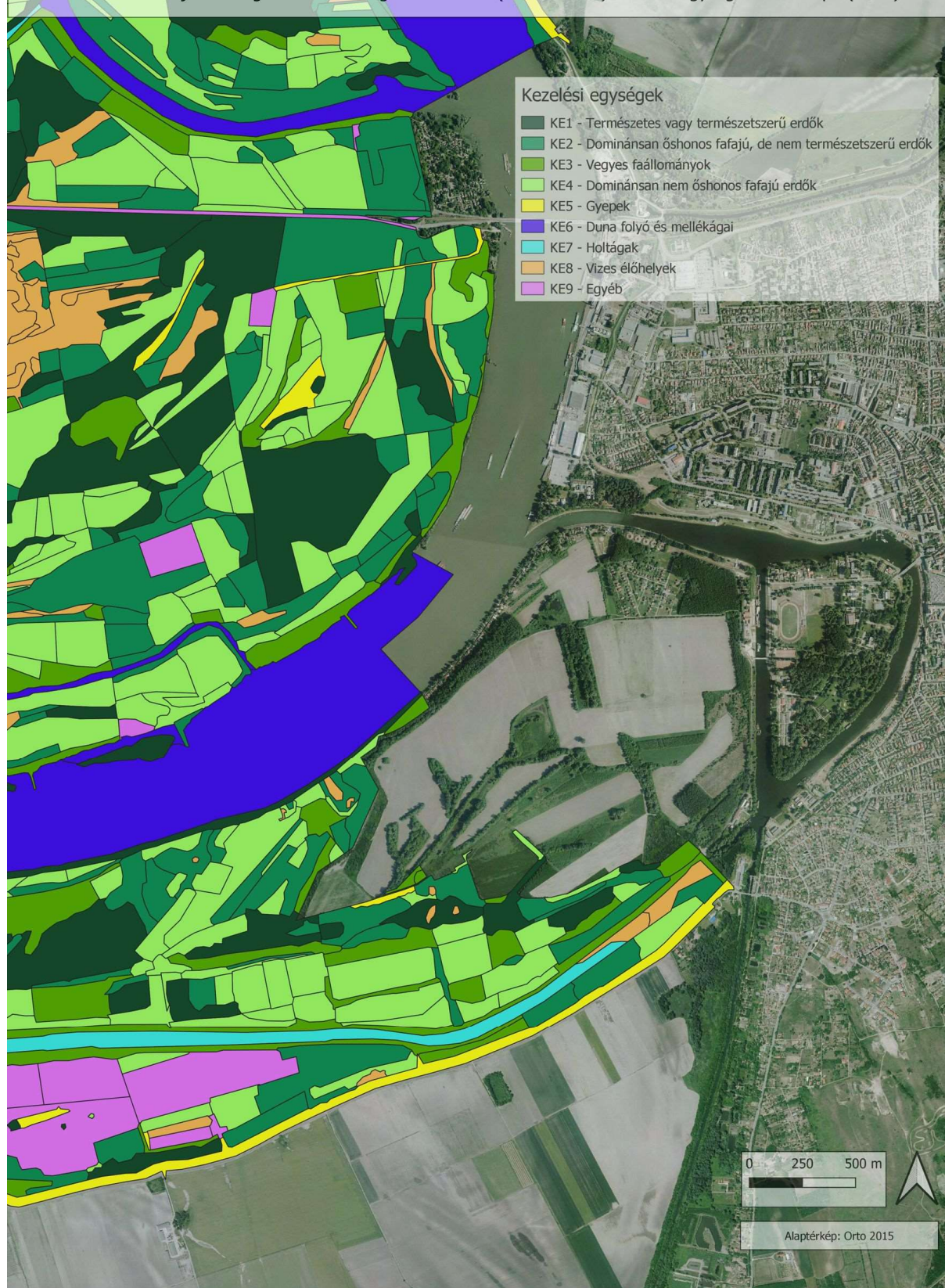
A Gemenc kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUDD20032) kezelési egységeinek térképe (2020) - 1

A Gemenc kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUDD20032) kezelési egységeinek térképe (2020) - 2

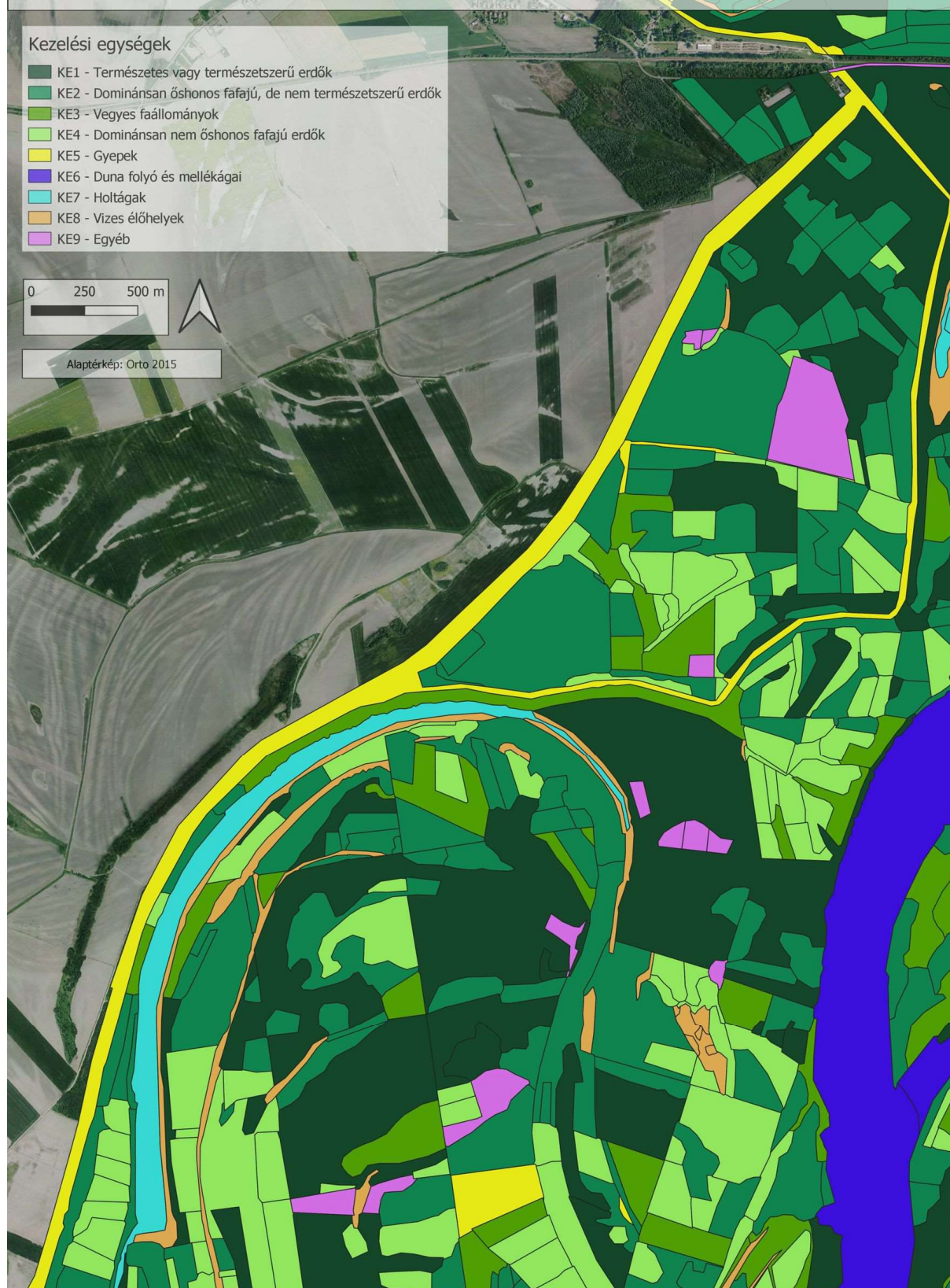
A Gemenc kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUDD20032) kezelési egységeinek térképe (2020) - 3

A Gemenc kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUDD20032) kezelési egységeinek térképe (2020) - 4

A Gemenc kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUDD20032) kezelési egységeinek térképe (2020) - 5

A Gemenc kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUDD20032) kezelési egységeinek térképe (2020) - 7

A Gemenc kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUDD20032) kezelési egységeinek térképe (2020) - 9

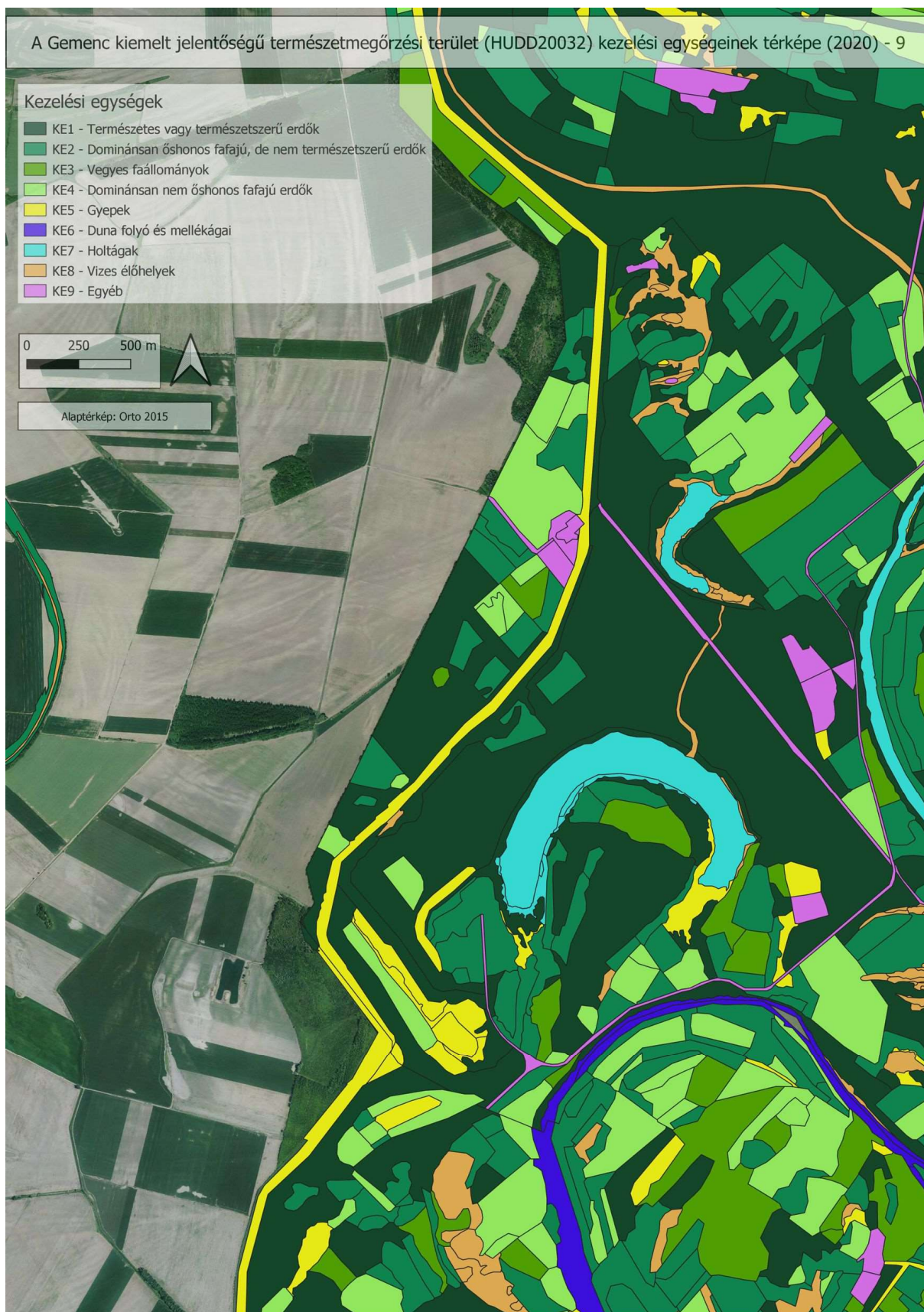
Kezelési egységek

- KE1 - Természetes vagy természetszerű erdők
- KE2 - Dominánsan őshonos fafajú, de nem természetszerű erdők
- KE3 - Vegyes faállományok
- KE4 - Dominánsan nem őshonos fafajú erdők
- KE5 - Gyepek
- KE6 - Duna folyó és mellékágai
- KE7 - Holtágak
- KE8 - Vizes élőhelyek
- KE9 - Egyéb

0 250 500 m

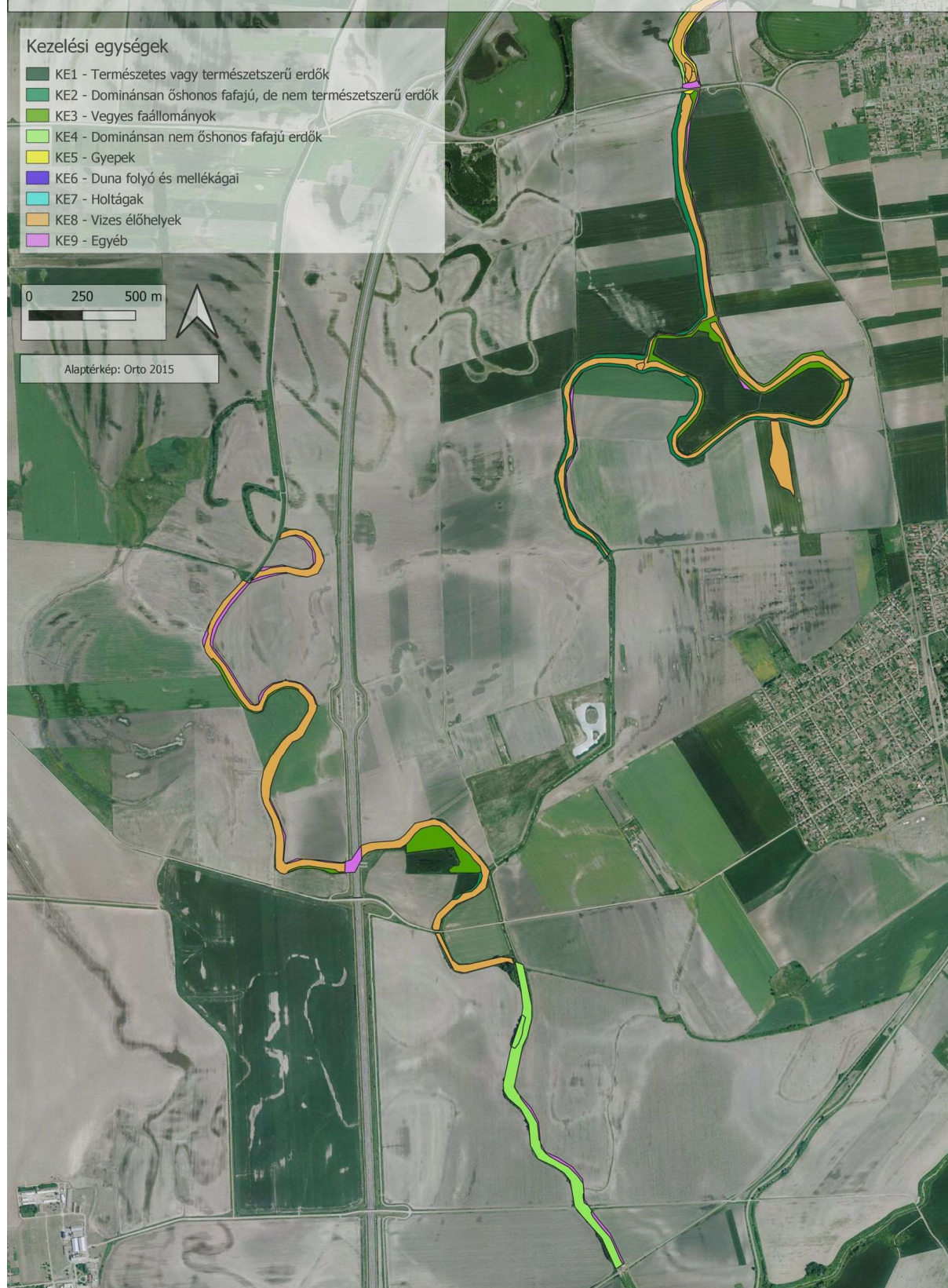
Alaptérkép: Orto 2015

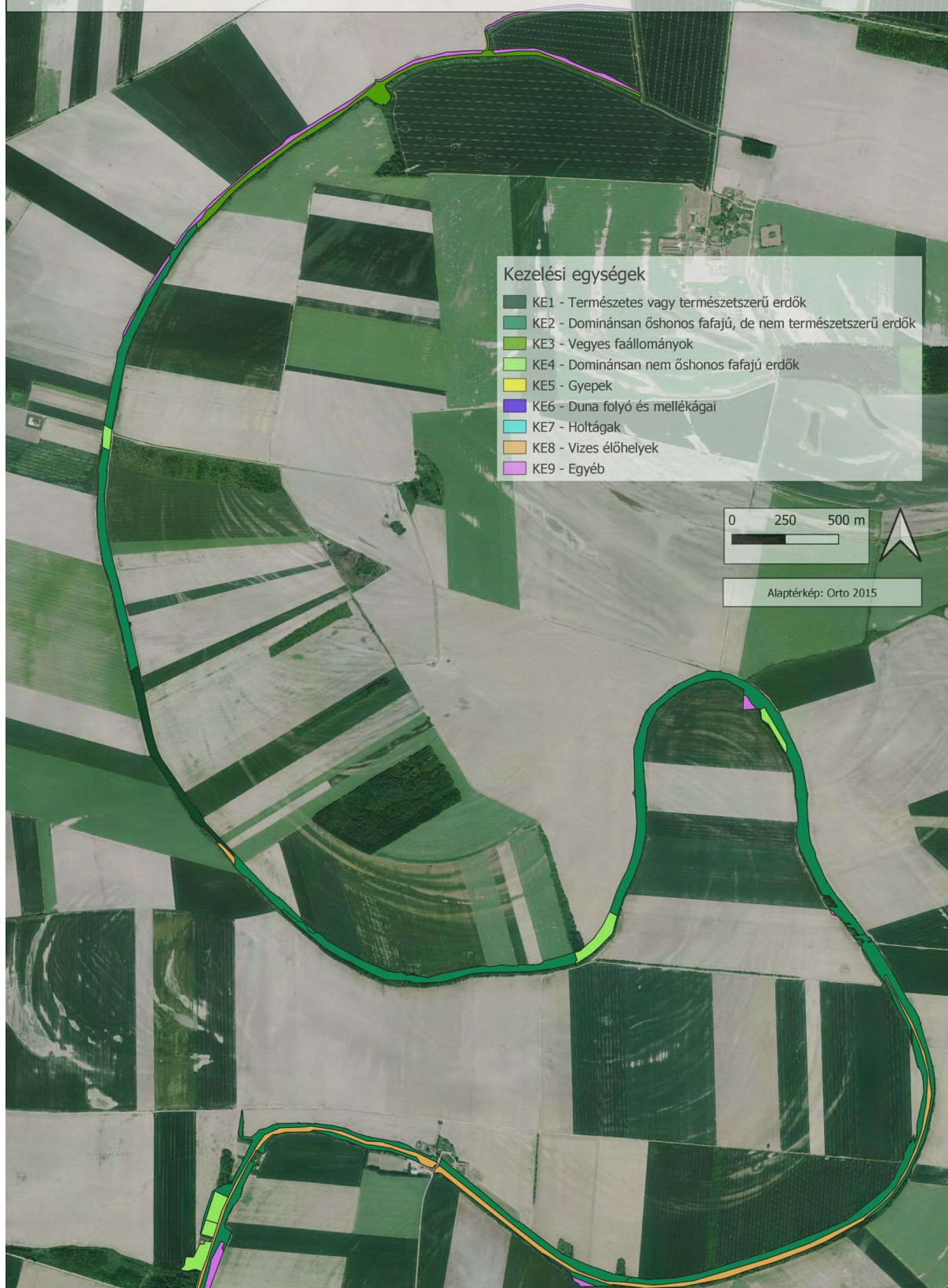

A Gemenc kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUDD20032) kezelési egységeinek térképe (2020) - 10

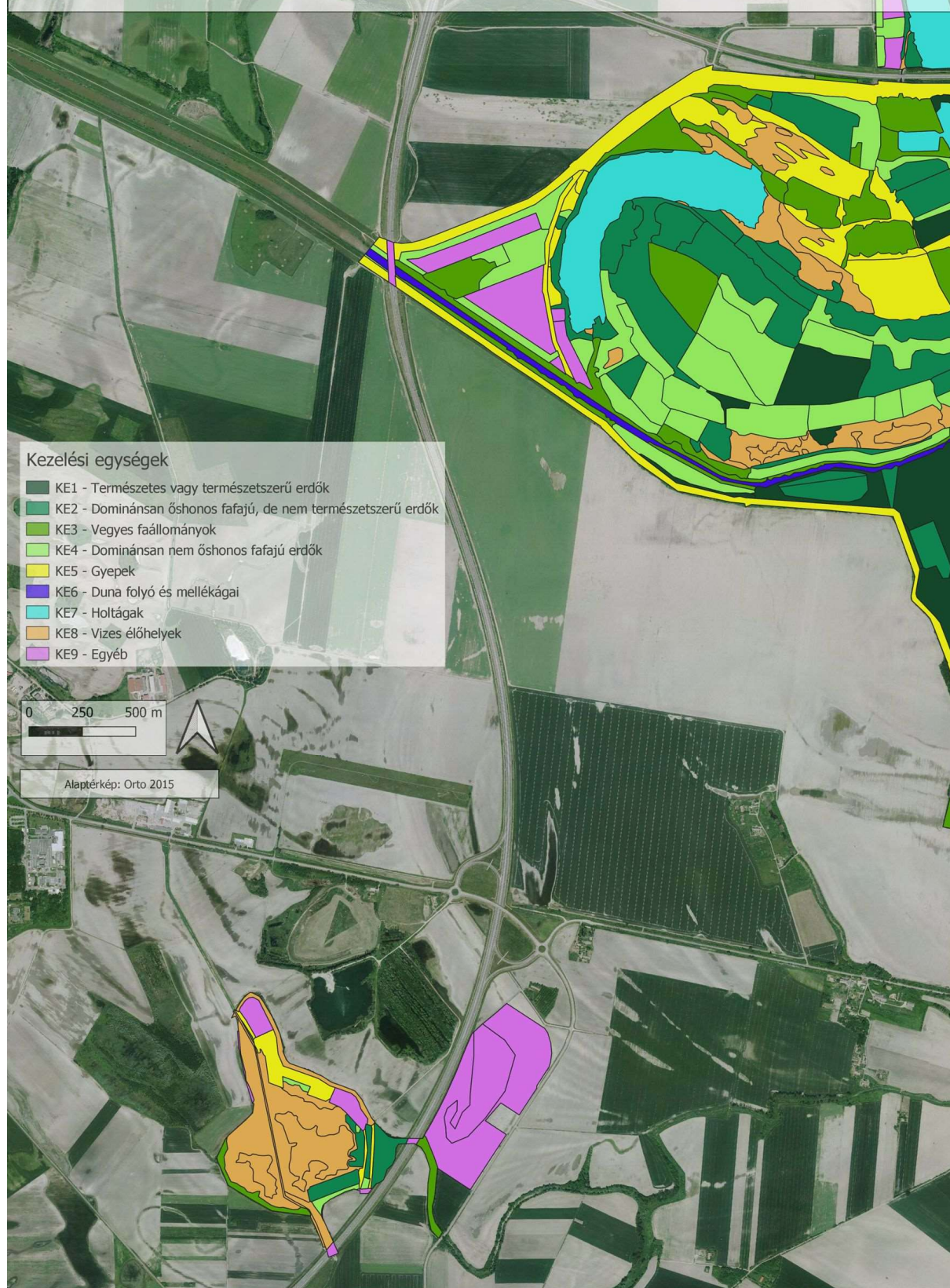

A Gemenc kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUDD20032) kezelési egységeinek térképe (2020) - 11

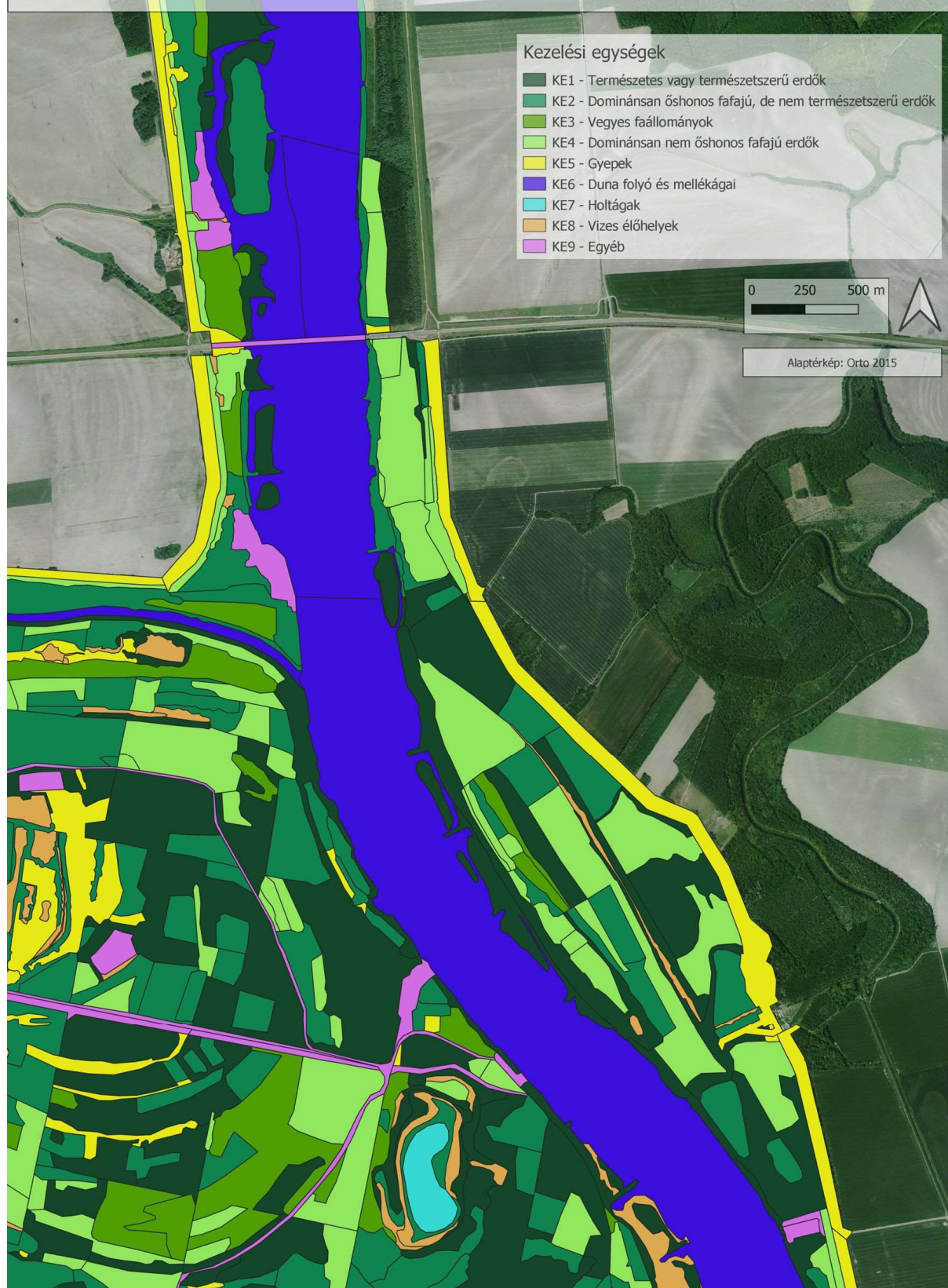
A Gemenc kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUDD20032) kezelési egységeinek térképe (2020) - 13

A Gemenc kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUDD20032) kezelési egységeinek térképe (2020) - 16

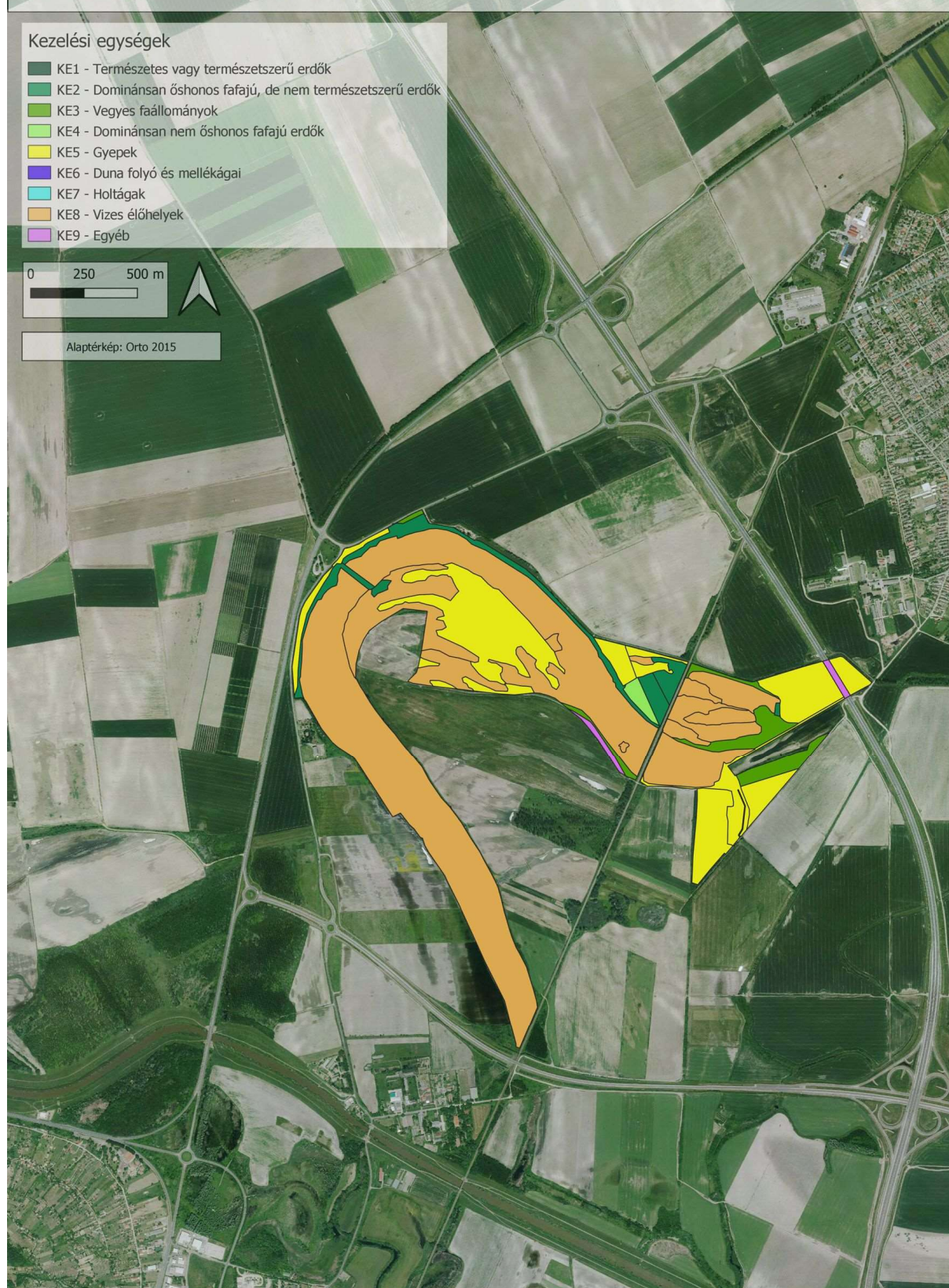

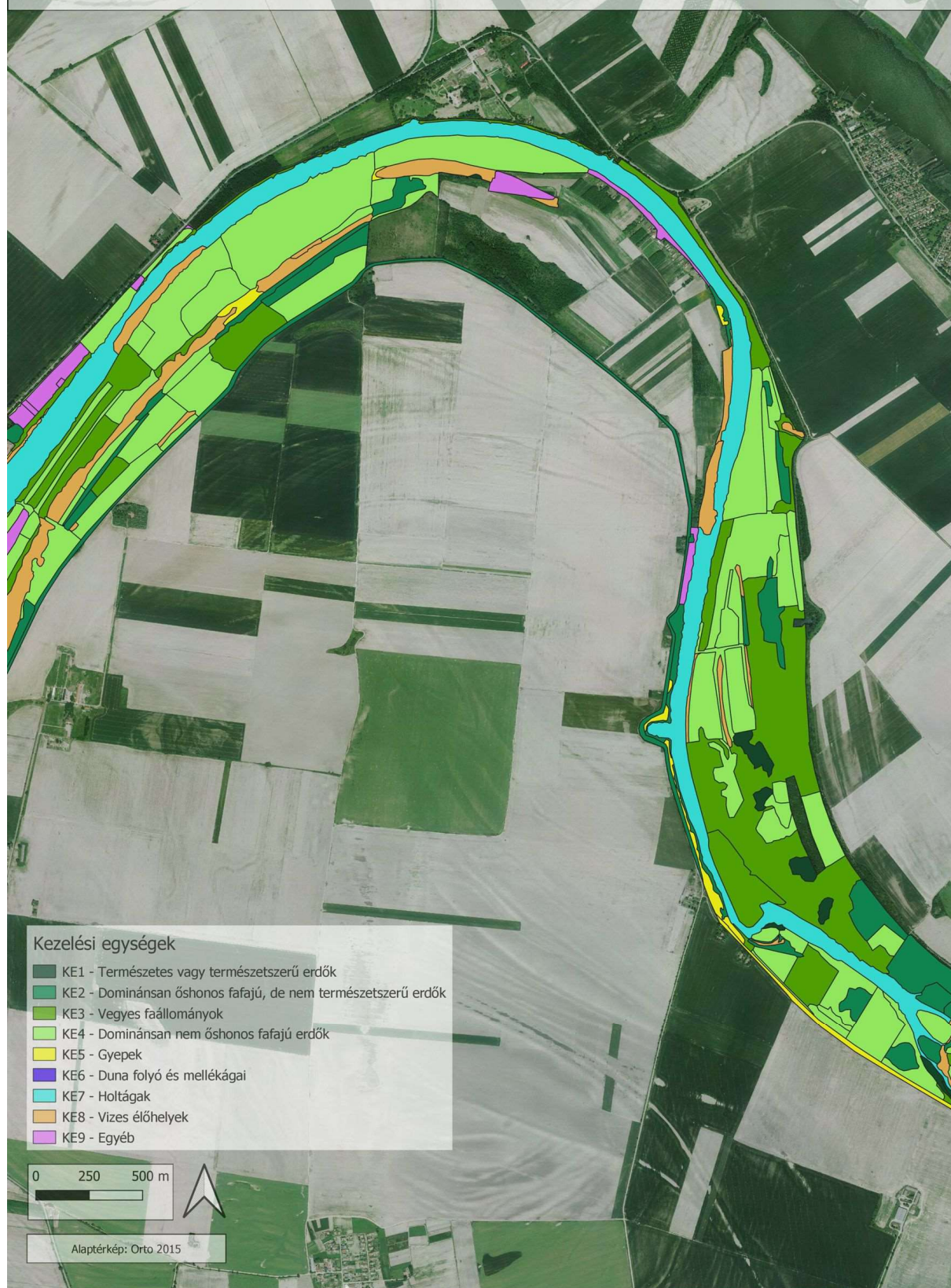

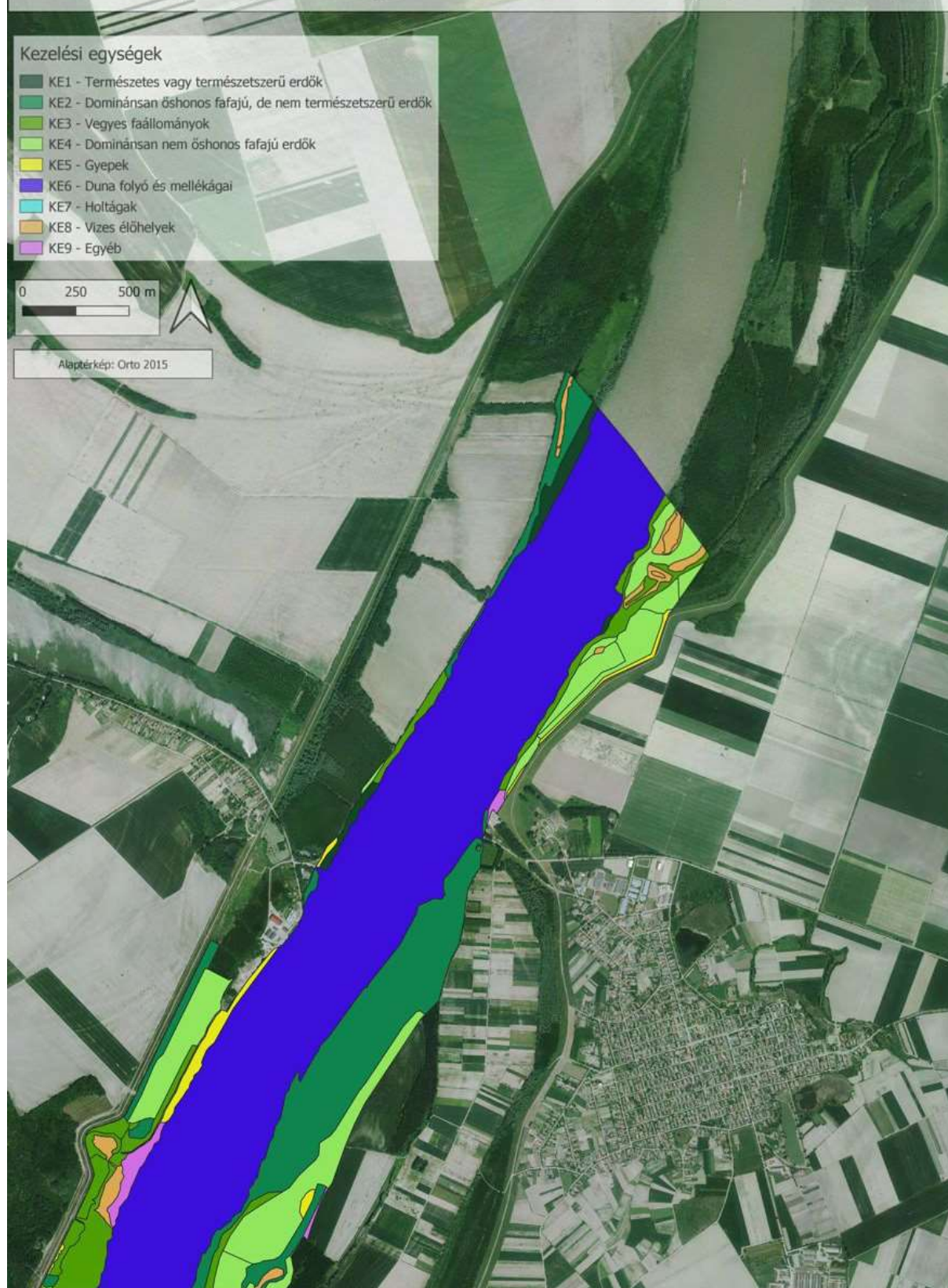
A Gemenc kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUDD20032) kezelési egységeinek térképe (2020) - 19

A Gemenc kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUDD20032) kezelési egységeinek térképe (2020) - 20

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület több mint 90%-ban része a Duna-Dráva Nemzeti Parknak (védetté nyilvánította a 7/1996. (IV. 17.) KTM rendelet.)

A tervezési terület szintén több mint 90%-ban a Ramsari Egyezmény védelme alá tartozik, része a Mura-Dráva-Duna Bioszférezervátumnak és a Nemzeti Ökológiai Hálózat magterületének.

A terület jelentős része (83%-a) állami tulajdonban van (többnyire a Gemenc Zrt., kisebb részben az Alsó-Dunavölgyi Vízügyi Igazgatóság és a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság vagyonkezelésében). A fennmaradó területeken önkormányzatok gazdálkodnak (9,22%), és csupán 7,5% a magánkézben levő területek aránya.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

Bevezetés

Az Európai Unió mezőgazdasági támogatási rendszere, a közös agrárpolitika (KAP) két pilléren nyugszik: az első pillér (KAP I.) a közvetlen támogatásokat és a piaci intézkedéseket finanszírozza, teljes egészében az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) terhére. A második pillér (KAP II.) az unió vidékfejlesztési politikáját szolgálja, melyet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) regionális vagy nemzeti források társfinanszírozásával működtet.

A Natura 2000 területen gazdálkodók a KAP I. pillér támogatásain túlmenően részesedhetnek a KAP II. pillér forrásaiból is, melyeket a 2014-2020 közötti időszakra Magyarországon a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 tartalmaz. A betartandó előírásokat a 2015-2018 között folyamatosan megjelentetett pályázati felhívások foglalják magukba. A 2007-2013 közötti időszakban igénybe vehető támogatások egy részének felhasználása még nem zárult le, az ezekről szóló jogcímrendeletek továbbra is hatályban maradnak mindaddig, amíg történik belőlük kifizetés – ez elsősorban az erdős támogatások esetében fordulhat elő.

A 2014-2020 közötti időszak végeztével – hasonlóan a 2007-2013 közötti időszak végéhez – átmeneti szabályokat terjesztett elő az Európai Bizottság. Ennek értelmében a 2021. és 2022. évre átmeneti időszakot hirdettek meg, amelyben a KAP II. pillért érintően többek között a terület- és állatlétszám alapú vidékfejlesztési támogatásokat – amelyek jellemzően több éves kötelezettségvállalásúak – meghosszabbíthatja a tagállam. Az átmeneti években a KAP I. pillér alá tartozó közvetlen támogatások is elérhetőek lesznek a jelenlegi feltételek mellett. Az átmeneti szabályok miatt az új tervezési ciklus előre láthatóan 2023-tól indul, és 2027-ig tart.

A 2014-2020 között elérhető agrártámogatásokról aktualizált összefoglalás található az állami természetvédelem honlapján:

http://termeszetvedelem.hu/_user/browser/File/N2k_fennterv/3_%20mell%C3%A9klet_aktualizalt_041219.pdf

Továbbá a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 jelenleg elérhető pályázati felhívásai megtekinthetők az alábbi linken: <https://www.palyazat.gov.hu/doc/4523>

A jelenlegi támogatási időszakban a Vidékfejlesztési Program keretében számos olyan intézkedés elérhető, ahol a Natura 2000 területeken gazdálkodók támogatási forrásokhoz juthatnak vagy előnyt élvezhetnek a pontozási rendszerekben.

Legfontosabbak ezek közül a kompenzációs jellegű kifizetések, melyek a gyepterületek és magánerdők esetében érhetőek el. A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása azonban független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást vagy sem. Az adminisztratív eszközök tekintetében a Natura 2000 területekre járó kompenzáció ráépül az egyéb elérhető támogatásokra, a gazdálkodók a Natura 2000 intézkedés mellett jogosultak többek között az egységes területalapú támogatásra (SAPS) is.

Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelemkiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, melynek összege az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően változik.

Az önkéntesen vállalt előírások elsősorban az agrár-környezetgazdálkodás, ökológiai gazdálkodás és az erdészet, erdő-környezetvédelem, természetmegőrzés témakörébe integrálódnak.

Az agrár-környezetgazdálkodási (AKG) kifizetési rendszer olyan önkéntes alapon működő program, amelyben résztvevők az agrár-környezetgazdálkodási célok elérésének érdekében többlet tevékenységek elvégzését vállalják gazdálkodásuk során. Amennyiben a gazdálkodó az adott Natura 2000 gyepterület vonatkozásában kompenzációs támogatás igénybevételére jogosult, úgy a gyepterületeket érintő AKG tematikus előírascsoportok esetén a támogatási összeg a kompenzációs támogatás összegével csökkentésre kerül.

Egyes esetekben az erdőkre lehívható támogatások szektortól függetlenül is igénybe vehetők (pl. természeti katasztrófa (vízkár, szélkár, tűzkár) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, másodlagos erdőkárok megelőzésére, illetve erdőszerkezet átalakításához), más esetben az állami és önkormányzati szektor kizárásra került.

Támogatás vehető még igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, és ezáltal növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez (az erdő esetében az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházásokhoz nyújtott támogatás, a mezőgazdasági területek esetében az élőhelyfejlesztési és vízvédelmi célú nem termelő beruházások).

A tervezési területen elérhető támogatások:

A II. pillérből (Vidékfejlesztési támogatások) a területen a fenntartási terv írásakor elsősorban az alábbiaknak lehet relevanciájuk:

VP2.-4.1.4.-16 - A mezőgazdasági vízgazdálkodási ágazat fejlesztése

VP4-12.1.1.-16 - Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések

VP4-12.2.1.-16 - Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések

VP4-13.2.1.-16 - Kompenzációs kifizetések természeti hátránnyal érintett területeken

VP5- 8.1.1.-16 - Erdősítés támogatása

VP5-8.4.1.-16 - Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok helyreállítása

VP5- 8.5.1.-16 - Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

A terület természetvédelmi szemléletű kezeléséhez nagymértékben hozzájárulna a kompenzációs rendszer kibővítése a közösségi jelentőségű vizes élőhelyeken folyó gazdálkodására (víztestek kezelése és a halgazdálkodással kapcsolatos kezelési kötelezettségek). A víztest állapotát jelentősen befolyásolhatja a halfauna összetétele. Az inváziós fajok kezelésére fordított erőfeszítés, valamint őshonos, de gazdasági szempontból kevésbé jelentős fajokkal (pl. széles kárász, keszeg fajok) megvalósított telepítés kompenzálása javasolt a Natura 2000 támogatások során, ezáltal a vizes élőhelyek kezelésének önkéntes vállalásai motiválttá válhatnak. A kifizetések hatékonyságát növelni lehetne azok differenciálásával az élőhelyekkel kapcsolatos kezelési kötelezettségek függvényében. Jelenleg egyes magas természetességet mutató gyepek élőhelyek esetében a zavartalanság biztosítása a legmegfelelőbb természetvédelmi kezelés, az emberi beavatkozás (rendszeres kaszálás, legeltetés) szükségtelen vagy akár káros is lehet. Ezek elmaradása esetén a gazdálkodó nem jogosult a kompenzáció igénybevételére, tehát ellenérdekelt a megfelelő természetvédelmi kezelés kivitelezésében. A tervezési terület mintegy 65%-a erdőterület (az Országos Erdőállomány Adattárban szereplő erdőrészek összes területe alapján), és ezen belül az állami erdőterületek aránya mintegy 94%. A tervezési területen cél a folyamatos erdőborítást biztosító módszerek alkalmazása, a véghasználatok kerülése, a természetes erdődinamikai folyamatok térnyerésének elősegítése, az erdők természetességének fokozása lenne, mely azonban a jelenlegi struktúra szerint nem biztosít azonos jövedelmezőséget. Ezen a téren a jelenlegi támogatási rendszer szinte kizárólag magán erdőgazdálkodók számára elérhető. A támogatások hiányában az állami tulajdonú erdőkben a természetvédelmi célok érvényesítése gyakorlatilag csak a gazdálkodó jóindulatán és más forrásokból származó anyagi forrásain múlik. Szükséges lenne ezért olyan támogatási konstrukciókat is kidolgozni, amelyek az állami erdők természetvédelmi szemléletű kezelését támogatják, esetlegesen a jelenlegi gazdasági opcióknál előnyösebb konstrukcióval vonzóvá is teszik. A magánerdők

esetében is akkor lehetne eredményes a kompenzáció, ha annak mértéke a gazdasági szempontú hasznosítással szemben egy versenyképes konstrukciót kínálna a gazdálkodó számára.

3.3.2. Pályázatok

Elsősorban a Vidékfejlesztési Program, a Környezeti és Energiahatékonysági Programa, valamint a LIFE program keretében van lehetőség pályázat benyújtására.

Jelenleg megvalósítási fázisban lévő pályázat:

Az *“új Kikerics panoráma sétány létrehozása”* című KEHOP projektben a Gemenc Natura 2000 területen belül több helyszínen turisztikai infrastruktúra fejlesztések valósulnak meg. Ezek között kilátó felújítás, pad-asztal garnitúrák és tájékoztató táblák kihelyezése, pallósor-járda létesítése történik.

Pályázat azonosító: KEHOP-4.1.0-15-2016-00033

Tervezett pályázat:

A Korpádi szűkületben (jobb part 1492 - 1494 fkm között) két sarkantyú részleges megnyitását és kb 70.000 m³ hordalék kikotrását tervezi a DDNPI LIFE pályázat keretében, a mellékág vízforgalmának helyreállítása és a zátonyokon kialakult természetes puhafás ligeterdők háborítatlanságának biztosítása érdekében.

3.3.3. Egyéb

A területen rendszeresek az önkéntesek bevonásával zajló kezelések. Ezek során kisebb területek megtisztíthatók az özönnövények állományaitól vagy a hulladéktól, illetve bizonyos könnyen felismerhető fajok esetében a monitoring tevékenységbe is bevonhatók a látogatók (az adatrögzítéshez már rendelkezésre állnak applikációk és online felületek is).

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

A célcsoportok elérésére alkalmas kommunikációs elemeket a tervezési munkához, és a kommunikáció céljaihoz igazodva választottuk ki, alkalmazkodva koronavírus járvány miatti korlátozások következtében beszűkült lehetőségekhez.

Az egyeztetés több szakaszban történt. A terület legnagyobb erdő- és vadgazdálkodójával előzetes egyeztetéseket is tartottunk a terv készítése előtt és közben, írásban és szóban egyaránt. A Gemenc Zrt. számára a fenntartási tervet, a megalapozó dokumentációt, valamint az élőhelytérképet, a kezelési egységek térképét és a jelölő élőhelyek térképét is rendelkezésre bocsátottuk szerkeszthető formátumban. Az előzetes egyeztetések eredményei alapján módosított tervet bocsátottuk nyilvános egyeztetésre.

A kiválasztott célcsoportok elérése érdekében az érintett államigazgatási szervek és hatóságok, önkormányzatok, tulajdonosok, gazdálkodók, területhasználók, gazdálkodói érdekképviselői szervek, civil szervezetek hivatali kapun keresztül, postai úton és/vagy e-mailben kaptak értesítést az egyeztetési dokumentációval kapcsolatban, melyet nyilvánosan hozzáférhetővé tettünk a Duna-Dráva Nemzet Park Igazgatóság honlapján elektronikus formában. A fenntartási terv, és az egyeztetésről szóló hirdetmény közzé lett téve valamennyi érintett önkormányzat (Baja, Bata, Btmonostor, Bogyiszló, Decs, Dunafalva, Érsekcsanád, Fadd, Fajsz, Ócsény, Pörboly, Sárpilis, Sükösd, Szekszárd, Szeremle, Tolna-Mözs,) és a DDNPI honlapján.

A koronavírus terjedése miatt bevezetett korlátozásokra tekintettel, a tömeges megbetegedést okozó humán járvány megelőzése érdekében a fenntartási terv nyilvános fórumon való bemutatására és megvitatására nem került sor, a véleményezési eljárás lefolytatása személyes találkozók nélkül zajlott. A személyes egyeztetés és információnyújtás érdekében ügyintézőnk telefonos elérhetőségét biztosítottuk az érdekeltek számára.

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Weboldal feltöltése aktuális információkkal, és az egyeztetési dokumentumokkal. A terv a Duna-Dráva Nemzet Park Igazgatóság honlapján volt elérhető letölthető pdf formátumban.

Érintettek tájékoztatása levélben, hivatali kapun, postai úton vagy e-mailben történő megkereséssel: a következő fejezetben felsorolt címzettek számára értesítést küldtünk az egyeztetés megindításáról, illetve kértük az érintettek véleményét. Az értesítésben szerepelt az elkészült anyag internetes elérhetősége is. (47 db értesítés)

Önkormányzati közzététellel is hozzáférhetővé tettük az egyeztetési dokumentációt, és az egyeztetésről szóló tájékoztatót. Az érintett önkormányzatok a honlapjukon tették közzé a fenntartási terv tervezetét. (16 önkormányzat érintett)

Egyeztető tárgyalást és terepbejárást nem tartottunk, a koronavírus terjedése miatt bevezetett korlátozásokra tekintettel, a tömeges megbetegedést okozó humán járvány megelőzése érdekében a fenntartási terv nyilvános fórumon való bemutatására és megvitatására nem került sor.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Felhasznált kommunikációs eszköz	Érintett célcsoport	Kommunikáció címzettje	Időpont	Levelek, e-mailek, résztvevők száma
írásos értesítés	Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező államigazgatási szerv, hatóság	Tolna Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály	47 db értesítés megküldése: 2020.03.26.	10 db írásos vélemény
		Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály		
		Baranya Megyei Kormányhivatal Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály Erdészeti és Földművelésügyi Osztálya		
		Fejér Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság		
		Bács-Kiskun Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság		
		Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Hatósági Főosztály Bányászati Osztály		
		Baranya Megyei Kormányhivatal Közlekedési, Műszaki Engedélyezési, Mérésügyi és Fogyasztóvédelmi Főosztály Bányászati Osztály		
		Alsó-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság		
		Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság		
	önkormányzatok	Baja		
		Báta		
		Bátmonostor		
		Bogyiszló		
		Decs		
		Dunafalva		
		Érsekcsanak		
		Fadd		
		Fajsz		
		Ócsény		
		Pörboly		
		Sárpilis		
		Sükösd		
		Szekszárd		
		Szeremle		
		Tolna-Mözs		

	érdekképviselői szerv	Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Tolna megyei Igazgatósága		
		Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Bács-Kiskun megyei Igazgatósága		
	vagyonkezelő, erdőgazdálkodó és vadászatra jogosult szervezet	Gemenc Zrt.		
		Bogyiszlói Erdőbirtokossági Társulat		
	tulajdonos	magántulajdonosok		
	halgazdálkodásra jogosult szervezet	Bács-Kiskun megyei Horgászegyesületek Szövetsége		
		Tolna Megyei Horgászegyesületek Szövetsége		
		Faddi Sport Horgász Egyesület		
		Tolnai Dunáért Egyesület		
		Bogyiszlói Horgász Egyesület		
		Bátai Horgász Egyesület		
	vadászatra jogosult szervezet	Báta Dunamenti Vt.		
		Keskenyi Földtulajdonosi Vt.		
		Decsi Vt.		
		Szekszárdi Aranyfűrt Vt.		
		Tolnai-Fácánkerti Vt.		
		Bogyiszlói Dunagyöngye Vt.		
		Gerjeni GE-FA Vt.		
	természetvédelmi célú civil szervezet	Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Bács-Kiskun megyei Helyi Csoport		
		Gébics Természetvédelmi Egyesület		
		Baja Ifjúsági Természetvédelmi Egyesület		
honlapon való közzététel	-	minden érdeklődő	2020.03.25.	

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Vélemény adó érintett szervezet/személy és a véleményezés időpontja	Vélemény	Vélemény kezelése, indoklás
Gemenc Zrt. (Előzetes véleményezés: 2020. 03. Az elkészült tervről beérkezett vélemény: 2020.05.18.)	1. Javasolja a „jó gazdálkodói gyakorlatok” beillesztését a tervbe. 2. Tiltakozik a tarvágás és a vágásos erdőgazdálkodás, illetve a fakitermelés veszélyeztető tényezőként való feltüntetése ellen. Meglátása szerint a rendszeres erdőterv szerinti mesterséges beavatkozásokra hosszú távon is szükség lesz a közösségi jelentőségű élőhelyek fenntartása érdekében.	1. A javaslatot beépítettük a tervbe és a megalapozó dokumentációba. 2. A Gemenc Zrt. a jelen gazdálkodási körülményekből, szabályozási feltételekből és a jelen állapotból indul ki. Ez egy mesterségesen fenntartott állapot, amit elsősorban a gazdaságos fatermesztés érdekében tartanak fent. Az erdő aktív beavatkozások nélkül nem felel meg a felé támasztott rövid távú elvárásoknak és a jogi keretek diktálta működési szabályoknak. Ezek az eredmények valóban csak mesterségesen produkálhatók, az itteni körülmények közt (beleértve a vadlétszámot is) ritka kivételtől eltekintve tarvágással. Természetvédelmi szempontból közelítve a kérdést azonban a Nemzeti Park területén a vágásos gazdálkodás eredményeként az élőhelyek természetessége minden vágásforduló után csökken, ami nem az ültetett fafajokon, hanem a koreloszláson, térszerkezeten, az inváziós fertőzöttségen, a lágyszárú vegetáción és az állatvilágon mérhető. A még kielégítő állapotban lévő élőhelyek nem a vágásos gazdálkodás miatt vannak jelen, hanem annak ellenére, az erdők regenerációs potenciáljának köszönhetően. A profitorientált gazdálkodás felhagyása, vagy csak igen gyenge erélyű, szálalás jellegű gazdálkodás folytatása mellett még a tájidegen jelenlét mellett is mindenhol <i>hosszú távon (!)</i> potenciálisan többkorú, ligetes, természetyszerű 91E0 és 91F0 élőhelyek alakulhatnak ki. A tarvágásos gazdálkodás ennek elérését lehetetlenné teszi, az inváziós

		fajok terjedését és a fajkészlet elszegényedését, az erdőszerkezet homogenizációját segíti elő. A tarvágás és a (jellemzően néhány éven belül végrehajtott) fokozatos felújítóvágás a teljes fás vegetáció rövid idő alatt történő eltávolításával jár, ami egy erdei ökoszisztémában csak sokkhatásként értelmezhető. Összefoglalva: a teljes tervezési területet tekintve a jelenlegi állapotot nem veszélyezteti a vágásos erdőgazdálkodás. Az ideális, valóban természetszerű állapot elérését viszont lehetetlenné teszi. Az Alkotmánybíróság II/201/2019 sz. határozatának [126] pontja megállapította: a tarvágás rendkívül súlyos és visszafordíthatatlan kárt okoz az ökoszisztémában, mellyel az állami tulajdonú erdők esetében semmilyen alapvető jog vagy alkotmányos érték nem állítható szembe.
	3. Javasolja a fafajösszetétel szempontjából megfelelő, de koreloszlás szempontjából származék természetességű erdők „jobb” besorolását. Kifogásolja, hogy a fiatalos fűzes és nyaras állományok nem kerültek „kedvezőbb” kategóriába.	3. Az élőhelyfoltok kezelési egységekbe sorolásánál a fafajösszetételen túl más szempontokat is figyelembe vettünk. Több helyen elvégeztük a javaslatnak megfelelő módosításokat, de ahol az adott élőhely természetessége ezt semmiképp nem indokolta, ott nem végeztünk átsorolást. Az egykorú, homogén szerkezetű fiatal erdők sokszor akkor sem tekinthetők természetszerű élőhelynek ha faállományuk fajösszetétele megfelelő, jellemzően a védett és jelölő fajok is az idősebb állományokhoz kötődnek. Nem értünk egyet az erdőgazdálkodó azon javaslatával, hogy a kizárólag fafajösszetétel tekintetében megfelelő erdőállományok jelölő élőhelyként szerepeljenek a tervben. Ezek potenciálisan jó élőhelyek, amelyek átsorolását a fenntartási terv következő felülvizsgálatakor érdemes mérlegelni.

	4. Elfogadhatatlannak tartja az erdős jelölő élőhelyek területének SDF-on szereplő adatainak kedvezőtlen változását az erdőgazdálkodás rovására írni. Meglátása szerint a 91E0 élőhelytípus kiterjedését a terv a koreloszlás alapján alulbecsli. 5. A terv hiányosságának tartja, hogy nem foglalkozik kellően a klímodellek és elöntésmodellek szerinti változások várható hatásaival, és a gombafertőzés miatti körispusztulás problémájával. 6. Kiegészítést, illetve pontosítást kér a denevérekre vonatkozó fajvédelmi javaslatokra vonatkozóan, meglátása szerint a vegetációs időn kívüli fakitermelés nem érinti hátrányosan a denevérpopulációkat. 7. Meglátásuk szerint a kezelési egységek lehatárolása jelentős hibákkal terhelt.	4. A tervet módosítottuk. A hazai nyárasok és füzések területe valóban örvendetes növekedést mutatott a nemesnyárasok és más idegenhonos állományok rovására. Az időközben letermelt és felújított (erdőgazdálkodással érintett) fiatalosok azonban nem minden esetben kerültek jelölő élőhely (91E0) kategóriába, mivel természetességük, szerkezetük és fajkészletük (a fafajokon kívül) azt nem indokolta. 5. A tervet és a megalapozó dokumentációt kiegészítettük. 6. A tervet módosítottuk. A telelő és kölykező odúk évenkénti lehatárolása nem reális, de az élőhelyül szolgáló erdőtömbök lehatárolhatók. 7. A kezelési egységek lehatárolását az erdőgazdálkodóval folytatott egyeztetés alapján több helyen módosítottuk illetve javítottuk. Egyes helyeken azonban a valóságban kialakult állapot eltér az erdészeti leíró lapok adataitól, ilyen esetekben a tényleges állapot szerint végeztük el a kezelési egységbe sorolást. A kezelési egységek lehatárolását a 2018-19-ben készített élőhelytérkép alapján végeztük. Az élőhelytérkép és az erdőtérkép nem minden esetben feleltethető meg egymásnak teljes mértékben, ilyen esetekben a felmérést végző botanikus szakemberek
--	--	--

		javaslataira hagyatkoztunk. A fenntartási terv kezelési egységeinek lehatárolása léptékében eltér az erdőterképtől. A gazdálkodó azon elvárása, hogy erdőrészlet szinten, vagy annál még kisebb területegységeken különítsünk el kategóriákat, egy ekkora területen nem reális. 8. A terület gyepes élőhelyeinek kezelési javaslatai nem térnek el lényegesen egymástól, ezért külön kezelési egységbe való lehatárolásukat nem tartjuk indokoltnak. 9. A hajózásra vonatkozó korlátozási javaslatokat a terv nem tartalmaz. A vízgazdálkodásra és hajózásra vonatkozó javaslatok véglegesítésekor az Alsó-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság észrevételeit figyelembe vettük. 10. A vadgazdálkodásra és a vadlétszámra tett javaslatok kidolgozásához a Duna-Tisza közí Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájegységeinek vadgazdálkodási tervéről szóló 11/2018. (VII. 3.) AM rendeletet, a Dél-dunántúli Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájegységeinek vadgazdálkodási tervéről szóló 10/2018.(VII.3.) AM rendeletet, és a vonatkozó Tájegységi vadgazdálkodási terveket és üzemterveket vettük alapul. 11. A területen 2016 óta nem folyik kereskedelmi célú halászat. Az érvényes engedéllyel, kishalászati módszerekkel végzett tevékenységet a terv nem kifogásolja. A terv kizárólag a kis kiterjedésű időszakos vizekre vonatkozóan javasolja a halászat és a horgászat teljes mellőzését, ezt a javaslatot továbbra is indokoltnak tartjuk.
	8. Az árvízvédelmi töltések gyepes részeit külön kezelési egységként javasolja elkülöníteni. 9. A főmederben történő hajózásra vonatkozó korlátozási javaslatokat kéri törölni. 10. A vadgazdálkodásra és vadlétszámra tett javaslatok és véleményeket kéri törölni, mivel azok meglátása szerint „külön vizsgálat nélküliek és megérzésen alapulók”. 11. A halászati tevékenységre vonatkozó javaslatokat kéri megváltoztatni a jelenlegi gyakorlatnak megfelelően.	

Alsó-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság	1. Pontosítást közöl a hajózóút fenntartásával kapcsolatban esetlegesen kotrással érintett terület nagyságáról. 2. Felhívja a figyelmet a klímaváltozás hatásainak jelentőségére a hidrológiai viszonyok változásával kapcsolatban. 3. Javasolja az 55. sz. főút hullámtéri szakaszán a hídnyílások környezetében fel- és alvízi oldalról is gyepes területek kialakítását a vízzállítási viszonyok javítása érdekében. 4. Felhívja rá a figyelmet, hogy a vízilétesítmények vízgazdálkodásban betöltött szerepét biztosítani kell a természetvédelmi kezelési és fejlesztési tevékenységek során.	1. Az E03 és E02 veszélyeztető tényezők esetében az érintett terület nagyságát módosítottuk a pontos adatoknak megfelelően. 2. A veszélyeztető tényezők közé felvettük az N09 kódú tényezőt. 3., 4. A javaslatot beépítettük a tervbe.
Baranya Megyei Kormányhivatal Erdészeti és Földművelésügyi osztály	1. Meglátásuk szerint problémás, hogy a kezelési egységek térbeli határai eltérnek az Országos Erdőállomány Adattár adataitól, valamint anomáliát okoz, hogy a kezelési egységek elnevezései és Evt.-ben meghatározott természetességi állapotra vonatkozó elnevezések és kategóriák között nincs jól követhető kapcsolat. Javasolja a „jogi” határok pontosítását és a kezelési egység elnevezésének módosítását (pl.: természetközeli erdők).	1. A kezelési egységek lehatárolása a megalapozó kutatások részeként elkészült élőhelytérkép alapján történt. Az erdő adattárhoz korlátozott a hozzáférésünk, az erdőtérkép szerkeszthető formátumban nem elérhető, és nem is célunk a fenntartási tervet teljes mértékben ahhoz igazítani, az erdőtérkép és a fenntartási tervhez készült élőhelytérkép léptékében sem összevethető. A kezelési egységek lehatárolása a Gemenc Natura 200 terület esetében Az Evt. természetességi kategóriái és az általunk használt Németh-Seregélyes féle természetesség (amely kevésbé egzakt, de a természetvédelmi szempontokat jobban tükrözi) valóban jelentősen eltér és ez nem csak a fenntartási terv kapcsán okoz problémát. Természetvédelmi szempontból az Evt. szerinti természetességi kategóriák nem mindig megfelelőek, mivel az csak a

	2. A kezelési javaslatok közül kifogásolja és törlésre javasolja mindazokat, amelyeket jogszabályi előírás nem támaszt alá, vagy a jogszabály a javaslatnál kevésbé szigorú előírást tartalmaz. 3. Javasolja az erdőterv-rendelet beillesztését a kötelezően betartandó előírások közé. 4. Több pontban kéri a javaslatok szövegezésének módosítását. 5. Egyes kezelési javaslatok esetében további pontosítást, konkretizálást kér. 6. Javasolja az amerikai kőris nevesítését az özönfajokra való hivatkozásoknál. 7. Szakmailag nem tartja indokoltnak a hagyásfacsoportok természetes pusztulásig való megőrzését, az egészségügyi kitermelések csökkentését, a tájhonos fajták használatát, az idegenhonos fajok eltávolítását, és a teljes talajelőkészítés mellőzését. 8. Szükségnek érzi a tervezet áttekintését abból a szempontból is, hogy az őshonos és tájhonos, valamint az idegenhonos és invazív fogalmak vélelmezhetően keverednek egymással.	fásszárú vegetáció állapotát értékeli. 2. A kezelési javaslatok nem kötelező érvényűek, ezért jogszabályi alátámasztásuk nem szükséges. A fenntartási terv célja nem a hatályos jogi szabályozás összefoglalása, hanem a természetvédelmi szempontból előnyös kezelési javaslatok kidolgozása. 3. Az erdőterv-rendeletet beillesztettük a kötelezően betartandó előírások közé. 4. A javaslatok megfogalmazása az Útmutató szerint nem módosítható. 5. A pontosításokat végrehajtottuk. 6. A javaslatot beépítettük a tervezetbe. 7. Gazdasági szempontból valóban nem indokolt, de természetvédelmi szempontból fontos élőhelyek megőrzését vagy kialakulását teszik lehetővé, és több jelölő faj életterének biztosításához is hozzájárulhatnak ezek az intézkedések. 8. Az áttekintést elvégeztük, nem találtunk hibásan használt fogalmakat.
--	---	--

Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Erdőfelügyeleti Osztály (2020.04.03.)	Megállapítja, hogy a kezelési terv az erdészeti jogszabályokban foglalt alapelvekkel összhangban van. 1. Az adott klimatikus és termőhelyi viszonyok mellett – figyelemmel a klímaváltozásra és az inváziós fafajok alkalmazkodó képességére – a természetes, vagy természetszerű erdők magára hagyását nem javasolja. 2. Megállapítja, hogy a fokozottan védett és védett fajok védőzónája és a vegetációs idő vonatkozásában a terv eltér az erdészeti jogszabályoktól. Kéri az összhang biztosítását.	1. A terv a teljes érintetlenség javaslata esetén is kivételként nevezi meg az inváziós fajok egyedeinek eltávolítását. (Valamint ld. a Gemenc Zrt.-nek adott válaszokat) 2. A fokozottan védett és védett fajok védőzónája és a vegetációs idő vonatkozásában a terv a Gemencben természetvédelmi szempontból minimálisan megfelelőnek tartott távolságokra, illetve időszakokra tesz javaslatot. A kezelések többnyire jelenleg is ezeknek megfelelően zajlanak a DDNPI és a Gemenc Zrt. közti megállapodás alapján. A fenntartási terv nem csupán az ágazati jogszabályok előírásait gyűjti össze, esetenként azoknál konkrétabb vagy szigorúbb kezelési javaslatokkal is él, de meglátásunk szerint ez nem jelenti azt, hogy a javaslatok és a joganyagok közt nincs összhang, amíg a terv csak olyan javaslatokat tartalmaz, amelyek nem ellentétesek a hatályos jogszabályokkal.
Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Szakértői Főosztály (2020.05.14.)	Nem tesz észrevételt.	-
Tolna Megyei Kormányhivatal (2020.07.01.)	1. Javítást és kiegészítést javasol az 1.6 fejezetben. 2. Javasolja a fejezet egységesebb szerkezetbe foglalását és településrendezési tervek feltüntetését 3. Pontosításokat, illetve a védett és nem védett területekre	1. A tervet a javaslat szerint módosítottuk. 2. A tervet a javaslat szerint módosítottuk. 3. A tervet a javaslat szerint módosítottuk.

	vonatkozó javaslatok egyértelműbb elkülönítését javasolja a 3.2.1 fejezet egyes alpontjaiban. 4. Ellentmondást lát abban, hogy a vadgazdálkodásra vonatkozó javaslatok szerint a kezelt vadlegelőn a természetszerűhöz hasonló fajkeverékkel történő időnkénti felülvetést támogathatónak jelöli a terv, ugyanakkor a KE-5 kódszámú gyepek élőhelyekre vonatkozó javasolt előírások között szerepel a felülvetés tilalma (GY01).	4. Az ellentmondás feloldása érdekében a KE-5 kezelési javaslatai között a GY01 jelűt a kivételre vonatkozó megjegyzéssel láttuk el.
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Hatósági Főosztály Bányászati Osztály (2020.03.30.)	A tervvel egyetért, javítást vagy kiegészítést nem kér.	-
Pörboly Önkormányzata (2020.04.08.)	Pontosítást kér a településfejlesztési koncepcióról szóló kt. határozat számát illetően. Javasolja az építési tevékenységgel kapcsolatos javaslatok között megemlíteni a gátórházakat. Kiegészítéseket javasol az építési (gátórházak említése), közlekedési (keskeny nyomtávú vasút) és turisztikai javaslatokat tartalmazó alpontokhoz (bemutatóhelyek felsorolása).	A településfejlesztési koncepcióról szóló kt. határozat számát javítottuk. A gátórházak a terület kezeléséhez kapcsolódó létesítmények, külön említésüket jelen tervben nem tartjuk szükségesnek. A vasútra vonatkozó javaslatot a 3.2.1 fejezet „Közlekedés” alpontjába beillesztettük. A turisztikai létesítmények bemutatását a megalapozó dokumentáció tartalmazza.
Érsekcsanád Község Önkormányzata (2020.05.21.)	Nem tesz észrevételt.	
Gébics Természetvédelmi Egyesület (2020.05.31.)	A tervvel egyetért, javaslatot nem tesz.	

4. Natura 2000 fenntartási tervet jóváhagyó nyilatkozat

AGRÁRMINISZTERIUM

Nyilatkozat

A HUDD20032 Gemenc kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve megfelel az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet 4. §. (4) bekezdésben foglalt tartalmi és formai követelményeknek. A Natura 2000 fenntartási tervet a Natura 2000 fenntartási tervek Szakmai Bizottsága elfogadta.

A HUDD20032 Gemenc Natura 2000 területre vonatkozó fenntartási tervet, az agrárminiszter megbízásából, jóváhagyta:

Balczó Bertalan

természetvédelemért felelős helyettes államtitkár

Budapest, 2021. május „12.”